

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΕΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΔΩΡΕΑΝ

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 22
www.koinonikikainotomia.gr

ΜΑΡΤΙΟΣ 2019

ΕΚΔΟΤΗΣ: Μ.Κ.Ο. «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ»
Υπεύθ. Σύνταξης: Δημ. Ηλιάκης, τηλ. 6974322338

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΣΤΙΣ 31 ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ ΠΟΥ ΕΧΕΙ 31 ΗΜΕΡΕΣ

ΠΑΓΙΔΕΥΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΗΛΙΑΚΗ**

Τα ουσιαστικά για τη ζωή και την ευτυχία του ανθρώπου «γεννιούνται», δεν νομοθετούνται.

Η «αντιπροσωπευτική δημοκρατία», ο κοινοβουλευτισμός, είναι μια συνταγή, μια πρόταση τρόπου οργάνωσης της κοινωνίας.

Με άλλα λόγια: Μια κοινωνία ενδέχεται να είναι «δημοκρατική» οργανωμένη, αλλά να μην έχει δημοκρατία. Να έχει κοινοβούλιο, κόμματα, καθολική ψηφοφορία, ελευθερία λόγου, όλες τις εξ ορισμού λειτουργίες της δημοκρατίας, αλλά οι λειτουργίες να μη λειτουργούν, η ύπαρξή τους να είναι προσημαστική, μια παντομίμα που υπηρετεί ψευδαισθητικές εντυπώσεις. Να ονομάζεται «δημοκρατία» και στην πραγματικότητα να πρόκειται για κομματοκρατία, για ολιγαρχία ή για πρωθυπουργική μονοκρατορία.

Το πεδίο της πολιτικής είναι ολοφάνερα παγιδευμένο, η αντίσταση της ανθρωπιάς στην απανθρωπία οφείλει να αλλάξει γήπεδο. Είναι η ώρα να σπουδά-

σουμε εκείνες τις κοινωνίες, που σήμερα τις ονομάζουμε παραδοσιακές, όπου οι όροι της συμβίωσης προέκυπταν από την προσωπική καλλιέργεια και λιγότερο από τους χρηστικούς θεσμούς.

Παράλληλα υπάρχουν κάποιες στιγμές στην ιστορία ενός έθνους που πρέπει το πολιτικό σύστημα να απευθύνεται στον λαό χωρίς διαμεσολάβηση. Γνωρίζω ότι υπάρχει ο κίνδυνος ο λαός να «παρασυρθεί» σε λανθασμένες αποφάσεις. Αλλά θα θυμίσω ότι για τα λάθη τους διακρίνονται κυρίως οι ηγεσίες και όχι οι λαοί. Αν δεχτούμε ότι ο λαός «παρασύρεται» εύκολα, θα πρέπει να δεχτούμε επίσης ότι παρασύρεται από το πολιτικό σύστημα, από τους αντιπροσώπους του – εκείνους δηλαδή

ακριβώς που διεκδικούν το αλάθητο.

Αλλά πόσο ακόμα μπορούμε να χειραγωγούμε τον λαό, να τον κρατάμε υπό κηδεμονία σε έναν κόσμο όπου οι τεχνολογικές εξελίξεις καθιστούν μορφές άμεσης δημοκρατίας όχι απλώς πραγματοποιήσιμες αλλά και αξιόπιστες; Πόσο θα κρατάμε τον λαό τεχνητά «ανήλικο»;

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΣΙΩΠΗΛΩΝ

Η σιωπή των σειρήνων Καθώς η κρίση απλώνει βαριά την σκιά της στην χώρα και τις ψυχές μας, πολλοί προσπαθούν να προδικάσουν το μέλλον. Κάποιοι αναλυτές θεωρούν ότι θα υπάρξουν βίαιες αντιδράσεις, άλλοι πάλι ότι η απάθεια θα εξακολουθήσει να κυριαρχεί. Ενώ όμως μια κλασική επανάσταση δεν είναι ανάμεσα στα ενδεχόμενα -ούτε οι συνθήκες υπάρχουν, ούτε ο εχθρός είναι ορατός.

Καθώς όμως περνά ο καιρός μια άλλη επανάσταση, κερδίζει διαρκώς σε περιεχόμενο και ορμή. Η επανάσταση λοιπόν, θα είναι μια επανάσταση των σιωπηλών.

Θα ξεκινήσει από την απόλυτη, την οργισμένη σιωπή, και θα αποδώσει στον άνθρωπο όσα στερήθηκε, όσα ονειρεύθηκε, ό,τι ζήτησε με κραυγές - πριν επιλέξει την σιωπή. Γιατί αυτή η σιωπή, είναι η απόγνωση και η προσδοκία του. Δεν είναι αποδοχή, μήτε μοιρολατρία.

Η σιωπή είναι το ανώτερο στάδιο της πολιτικής ωριμότητας. Αν οδηγήσει στην επανάσταση, θα είναι μια επανάσταση αληθινή, αφού για πρώτη φορά δεν θα δεσμεύεται από τα λόγια της. Θα δεσμεύεται μόνον από τα αισθήματά της. Η επανάσταση των σιωπηλών, δεν απευθύνεται λοιπόν σε ορισμένες τάξεις κοινωνικές, ούτε υπόσχεται ευημερία και δικαιώματα. Υπόσχεται μόνον την ξεχασμένη γλώσσα της ειλικρίνειας και της ευθύνης. Δεν επιδιώκει την εξουσία. Επιδιώκει, όμως, να αποδώσει στον

«Οι Σειρήνες όμως έχουν ένα όπλο πίο φοβερό και από το τραγούδι: τη σιωπή τους. Και πιθανότερο, παράλο που δεν έτυχε ποτέ, θα ήταν να γλυτώσεις από το τραγούδι τους, παρά από τη σιωπή τους.»

Φράντς Κάφκα

άνθρωπο την εξουσία της ζωής του.

Σε αυτήν λοιπόν την επανάσταση δεν έχουν ίσως θέση οι ποιητές, μήτε οι φιλόσοφοι. Έχουν όμως θέση οπωσδήποτε οι άνεργοι.

Ο άνεργος κατέφυγε στην σιωπή, επειδή κουράστηκε να ακούει για επενδύσεις και για τη μείωση της ανεργίας που εξαιρούν ωστόσο πάντοτε τον ίδιο. Ο άνεργος είναι πια σιωπηλός, όχι επειδή θέλει να κρύψει την οργή του, αλλά επειδή δεν αντέχει να μιλήσει άλλο. Η σιωπή χαρακτηρίζει ακόμα όσους έχουν έγνοια πραγματική για την φύση και το περιβάλλον. Δεν είναι πάντοτε οι «οικολόγοι». Οι οικολόγοι φλυαρούν χωρίς μέτρο. Στην επανάσταση των σιωπηλών θα συμμετέχουν οι άλλοι: Όσοι γνωρίζουν ότι η ανά-

σα της φύσης είναι το ίδιο σπουδαία με την δική τους ανάσα, ότι τα τραύματά της αποτελούν τραύματα στο δικό τους το σώμα και την ψυχή.

Η επανάσταση των σιωπηλών, δεν υπόσχεται νόμους και διατάγματα, που θα αποβλέπουν στην «προστασία» του περιβάλλοντος. Θεωρεί, αντίθετα, ότι είναι ο άνθρωπος που επείγει να προστατευθεί.

Στην επανάσταση των σιωπηλών, είναι σημαιοφόροι χωρίς σημαίες, πεζοπόροι χωρίς προμήθειες. Διαθέτουν την τιμιότητα του βλέμματος και μια βαθύτερη αξιοπρέπεια.

Όσοι άλλωστε κατέφυγαν στην σιωπή, δεν έπαυσαν να ονειρεύονται: Την δίκαιη συγκρότηση του κοινωνικού ιστού, την αύρα μιας παιδείας ουσιαστικής, την ενίσχυση των δημιουργικών δυνάμεων που εν είδει μικρής φωτιάς υπάρχουν στον καθένα.

Κι ενώ τα λόγια των πολιτικών επιμένουν να διαγράφουν κύκλους ανούσιους και υποκριτικούς, εκείνοι, στην σιωπή τους, προτιμούν να ακούν την βουή των επερχομένων γεγονότων.

Οι επικριτές της επανάστασης των σιωπηλών, συχνά φορτωμένοι με διπλώματα και κοινωνιολογικές περγαμνές, αγνοούν την αξία της σιωπής, το εν δυνάμει επαναστατικό της περιεχόμενο.

Όσοι λοιπόν αμφισβητούν την επανάσταση των σιωπηλών, δεν μέτρησαν ποτέ την αξία της σιωπής, δεν έτυχε ποτέ να αντιληφθούν την εκρηκτική της δύναμη.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΜΕ ΚΟΜΜΑΤΑΡΧΕΣ

Επιτέλους σμίξανε και κάθησαν όλοι σε ένα τραπέζι για να συζητήσουν.

Τοπικοί κομματικοί αξιωματούχοι και κάποιοι εθελοντές απλοί πολίτες.

Η συζήτηση ήταν ελεύθερου διαλόγου και ο σκοπός της ήταν κυρίως πολιτικός.

Τον λόγο πήρε ο οικοδεσπότης Λευτέρης και είπε:

Λευτέρης: Αγαπητοί, συντοπίτες, επειδή ζούμε μαζί σε μια κοινωνία, θα ήθελα να κάνουμε αυτή την πολιτική συζήτηση για να γνωρίσουμε καλλίτερα πως σκέπτεται για την κοινωνία μας ο καθένας μας, ως άτομο που ανήκει σε κάποιο κόμμα και πιστεύω ότι έτσι θα καταλαβαίνει ο ένας τον άλλο καλλίτερα.

Επίσης την αντίστοιχη τοποθέτηση θα ήθελα να κάνουν και οι δύο συντοπίτες μας που παρευρίσκονται ως απλοί πολίτες, χωρίς να ανήκουν σε κανένα κόμμα. Για να αρχίσει η συζήτηση ερωτώ τον Μανώλη του σοσιαλιστικού κόμματος, τι προσδοκά από το κόμμα του;

Σοσιαλιστής Μανώλης: Συντοπίτες με γνωρίζετε όλοι, αλλά θα εξηγήσω πως πιστεύω ότι πρέπει να οργανωθεί η κοινωνία μας. Θέλω λοιπόν να είναι όλοι οι πολίτες με ίσες ευκαιρίες και δικαιώματα και το κράτος με τη φορολογία να υποστηρίζει τους ασθενέστερους και να δημιουργεί κοινωνικές υποδομές προς όφελος των απλών ανθρώπων.

Έτσι σκέπτομαι, αυτό υποστηρίζω και το βρίσκω στο κόμμα αυτό.

Πολίτης Βασιλής: Αγαπητέ Μανώλη αν κατάλαβα καλά η ηγετική ομάδα του κόμματός σου θα αποφασίζει, αν γίνει Κυβέρνηση, πόσους φόρους θα παίρνει και από ποιους και που θα διαθέτει τα λεφτά αυτά.

Πες μου σε παρακαλώ αφού η διαχείριση των φορολογικών εσόδων του κράτους είναι ένας κεντρικός μοχλός άσκησης πολιτικής όταν φορολογείται ένας οποιοδήποτε πολίτης, προσέχετε: 1) το ποσόν της φορολογίας να μην φρενάρει τις δραστηριότητές του και 2) οι κοινωνικές υποδομές που θέλετε να δημιουργηθούν είναι ωφέλιμες για τους ίδιους τους φορολογούμενους ή άλλοι πληρώνουν και άλλοι ωφελούνται και τέλος οι υποδομές αυτές υποστηρίζουν την ευημερία και ανάπτυξη της κοινωνίας;

Λευτέρης: Πριν απαντήσει ο Μανώλης να τοποθετηθεί ο φιλελεύθερος Κώστας.

Φιλελεύθερος Κώστας: Με προσοχή άκουσα τον σοσιαλιστή Μανώλη και θέλω να τον βεβαιώσω ότι και εγώ έχω τις ίδιες επιθυμίες για την λειτουργία της κοινωνίας.

Πιστεύω όμως ότι τα φορολογικά έσοδα του κράτους θα είναι μεγαλύτερα όταν οι πολίτες ευημερούν και δεν είναι κακό να υπάρχουν πλούσιοι ή λίγο πλούσιοι ή λίγο φτωχοί. Έτσι είναι η φύση και η ζωή.

Για να ευημερούν όμως οι πολίτες δεν πρέπει να είναι ανασταλτικός παράγοντας η φορολογία και να τους στραγγαλίζει.

Πιστεύω επίσης ότι για να ευημερούν οι πολίτες πρέπει όλοι οι πολίτες να έχουν ίδιες ευκαιρίες και δικαιώματα, αλλά πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι όσο μεγενθύνεται ο πλούτος ενός πολίτη, έχει περισσότερες ευθύνες και περισσότερες απαιτήσεις.

Για να γίνουν τα παραπάνω τίμια, χρειάζεται αυστηρός έλεγχος του κράτους και σταθερή αντιμετώπιση εξίσου για όλους τους πολίτες.

Σοσιαλδημοκράτης Μιχάλης: Εγώ παρεμβαίνω και με συγχωρείτε, αλλά επειδή δεν έχω πολλά να πω επιτρέψτε μου.

Λοιπόν εγώ ασπάζομαι και αυτά που πιστεύει ο σοσιαλιστής Μανώλης και αυτά που πιστεύει ο φιλελεύθερος Κώστας.

Γι' αυτό υπάρχει και το κόμμα μου για να μην διασπάται ο κόσμος και πιστέψτε με ότι μπορούν και οι δύο απόψεις να λειτουργήσουν με το κόμμα που υποστηρίζω.

Νεοφιλελεύθερος Κυριάκος: Ο Μιχάλης είπε μια μεγάλη αλήθεια, αλλά σκεπασμένη με σεντόνι. Είναι αλήθεια ότι δεν υπάρχουν μετρημένες προτάσεις και του Σοσιαλιστή και του Φιλελεύθερου.

Υπάρχουν επιθυμίες και περιστασιακοί τρόποι αντιμετώπισης των θεμάτων. Γι' αυτό ο σοσιαλδημοκράτης μπορεί να τις ενώσει.

Εγώ πιστεύω ότι πρέπει να λειτουργεί ανεπηρέαστα από τις κυβερνήσεις, η φύση του ανθρώπου. Ο άνθρωπος της κοινωνίας και της αγοράς γνωρίζει πολύ καλά τι λείπει από την κοινωνία και το γνωρίζει καλλίτερα από τους υπαλλήλους του κράτους και τις επηρεασμένες (τουλάχιστον ιδεολογικά) επιτροπές των κομμάτων. Ο πολίτης λοιπόν προστρέχει από μόνος του να καλύψει το όποιο κενό υπάρχει στην κοινωνία και έστω με σκοπό το κέρδος ολοκληρώνει τις λειτουργίες της κοινωνίας.

Πολίτης Τηλέμαχος: Ο νεοφιλελεύθερος συντοπίτης κ. Κυριάκος αποδέχεται ότι ο πολίτης προστρέχει να καλύψει το κενό της κοινωνίας. Σωστά. Αλλά ποιος πολίτης; Προφανώς αυτός που είναι δυνατός (οικονομικά και κοινωνικά) και μπορεί να καλύψει τα έξοδα και την όλη οργάνωση που χρειάζεται. Άρα μας εξηγεί ότι θα προστρέχουν οι δυνατότεροι να καλύπτουν το κενό και μετά θα γίνονται πιο δυνατοί. Αν αυτό είναι χρήσιμο για τους πολίτες, πρέπει να μας το εξηγήσει.

Λευτέρης: Νομίζω ότι πρέπει να τοποθετηθεί και ο κομμουνιστής συντοπίτης μας Ανδρέας.

Κομμουνιστής Ανδρέας: Για να γίνουν οι δυνατοί δυνατότεροι σίγουρα υπάρχει συνδιαλλαγή ή και σύγκρουση και έπεται η εκμετάλλευση. Κάθε κενό θέλουν να το συμπληρώσουν για να κερδίζουν πολλοί. Όταν όμως κίνητρο είναι το κέρδος θα μειωθούν άλλα έξοδα (εργασιακό, ασφαλιστικό, φόροι κλπ.). Άρα λειτουργούν εις βάρος του λαού. Επίσης ο πολυδιαφημισμένος ανταγωνισμός είναι ένα μεγάλο ψέμα.

Γιατί στον ανταγωνισμό δεν πέφτουν οι τιμές, πέφτει η ποιότητα των αγαθών (και έτσι γίνονται φθηνότερα) και στο τέλος πέφτει και η ποιότητα των ανθρώπων.

Προσωπικά επιθυμώ στην κοινωνία μας όλοι οι πολίτες να απολαμβάνουν εξίσου τα αγαθά της διαβίωσης όπως υγεία, παιδεία, εργασία, ασφάλεια, κλπ.

Την ανάπτυξη πρέπει να την κάνουν αυτόνομες κοινωνικές ομάδες, οι οποίες θα έχουν κοινωνικά κριτήρια, αλλά βέβαια δεν θα επιδιώκουν κέρδη, παρά μόνο τη δυνατότητα να είναι αυτόνομες, αυτόρκες και ανταγωνιστικές.

Έτσι δεν θα υπάρχει κίνητρο των ατόμων ως άτομα να κυριαρχούν. Το ίδιο θα ήθελα να συμβαίνει και

μέσα στο κόμμα μου.

Λευτέρης: Εσύ γέροντα συμπολίτη Σωκράτη, γιατί δεν μίλησες; Σε παρακαλώ τοποθετήσου σε όσα είπαν οι συντοπίτες μας.

Πολίτης Σωκράτης: Με πολύ σεβασμό άκουσα όλες τις πεποιθήσεις των συμπολιτών μας και ειλικρινά όλες με πείθουν.

Γιατί όποιες από αυτές λειτουργούν μέσω της εξουσίας, αν γίνονται με τιμιότητα και ανθρωπιά, καλές θα γίνουν. Αρκεί να γίνονται καλά για το σύνολο των πολιτών. Και νομίζω ότι αυτό μπορεί να το επιτύχουν όλες οι απόψεις.

Όμως έτσι που αντιλαμβάνομαι τα πράγματα από τη συζήτηση, καθένας πιστεύει ότι μόνο η άποψή του θα φέρει το καλλίτερο.

Μήπως λοιπόν πρέπει όλοι να μονιάσουμε και να βάλουμε τα κόμματα στην άκρη για πράγματα που θέλουμε όλοι μας, της τιμιότητας και της ανθρωπιάς. Τα βασικά της ζωής, μιας καλής ζωής τα θέλουμε όλοι μας, όχι μόνο για τον εαυτό μας, αλλά και για τους συντοπίτες μας.

Αυτά τα βασικά δεν έχουν ιδεολογίες χωριστές γιατί τα θέλουν όλοι.

Όλοι μαζί ας τα διεκδικήσουμε, γιατί όλα τα κόμματα μπορούν να τα δώσουν.

Μέχρι τώρα δεν τα κερδίσαμε όλοι γιατί δεν είμαστε μονιασμένοι για τα βασικά και να τα απαιτούμε από όλα τα κόμματα, με τις όποιες ιδεολογίες τους.

Κριτήριό μας πρέπει να είναι η τιμιότητα και η ανθρωπιά της κάθε εξουσίας και τότε θα κερδίσουμε, με διεκδικήσεις όλοι μαζί προς όλα τα κόμματα την ευτυχία μας και την αξιοπρεπή διαβίωσή μας.

Βέβαια θα μου πείτε πως θα διεκδικήσουμε όλοι μαζί και καμιά φορά αντίθετα των πράξεων του κόμματός μας;

Πολύ απλό. Εχοντας τη δύναμη με τη συμφωνία όλου του λαού θα πρέπει να γίνουμε ισότιμοι με τους ισχυρούς, οι οποίοι από διάφορες θέσεις θα υπάρχουν σε όλα τα κόμματα εξουσίας.

Και ισότιμοι εννοώ να κερδίσουμε τα ίδια δικαιώματα που έχουν και οι ισχυροί.

Λευτέρης: Ευχαριστώ όλη την παρέα που με ευθύτητα εξέθεσαν τις πεποιθήσεις τους και τώρα αισθανόμαστε πως δεν είναι δα τόσο μακριά ο ένας από τον άλλο.

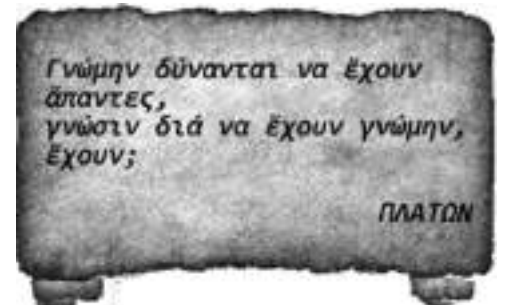
Αλλά κάτι μου λέει ότι κατά βάθος όλοι συμφωνούμε με τον συντοπίτη Σωκράτη.

Κομματάρχες εν χορώ: Και εμείς συμφωνούμε με τον Σωκράτη, γιατί θέλουμε να υπάρχει πάντα και παντού η ανθρωπιά και η τιμιότητα και θέλουμε την ευτυχία και την καλή διαβίωση των πολιτών.

Όμως για να γίνει αυτό πρέπει να συζητάμε για κάθε θέμα ή νόμο της καθημερινότητας, όχι γενικά ιδεολογήματα.

Πολίτες εν χορώ: Και εμείς θα είμαστε ευτυχημένοι, δικαιωμένοι και χρήσιμοι αν μας καλούσατε σε τέτοιες συζητήσεις της καθημερινότητάς μας.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΕΙΚΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΗΛΙΑΚΗΣ

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΠΟΥ ΚΡΥΦΑΚΟΥΓΕ

Είμαι ένας νέος εργαζόμενος μετά τις επιτυχημένες σπουδές μου και αρκετά σκεπτόμενος και κοινωνικοποιημένος. Με λένε Αναστάση και πήρα το θάρρος να γράψω αυτό το σημείωμα γιατί θα σκάσω με αυτά που άκουσα πριν λίγο.

Ήταν μια κοινωνική συνάντηση πολιτών και κομματάρχων (η οποία γράφτηκε στην προηγούμενη σελίδα) όπου όλοι εντελώς καλοηθοίρετα κατέθεσαν τις απόψεις και τις κοινωνικές τους πεποιθήσεις και εγώ έκπληκτος, σχεδόν εμβρόντητος τα άκουσα όλα.

Σήκωσα τα μάτια μου στον ουρανό και είπα: Θεέ μου δεν είναι δυνατόν.

Φίλοι μου, όσοι με διαβάσετε με συγχωρείτε για όσα πω, αλλά δεν αντέχω να μην τα πω.

Τους γνωρίζω όλους, ένα προς ένα, ειδικά τους κομματάρχες.

Ο Μανώλης, αυτός ο σοσιαλιστής θα συζητά για την καθημερινότητα με τον νεοφιλελεύθερο και θα συνηνοούνται για την καθημερινότητά μου.

Μα αυτός θεωρεί άπληστους και άδικους όσους έχουν αποκτήσει πλούτο. Και τους κρίνει χωρίς καν να τους δικάσει. Αυτός ο Μανώλης σας λέω έχει το κόμμα κοινωνικό του όπλο και καθιερώνεται στην κοινωνία μέσα από το κόμμα. Δεν μπορεί ποτέ να εναντιωθεί σε αυτό αν χρειασθεί. Λέει ψέμματα.

Για ποια ίσα δικαιώματα μιλά όταν αυτός τα ξέρει όλα και επηρεάζει αποφάσεις χωρίς να συζητά με όλους τους πολίτες και όχι μόνο με συντρόφους του.

Από την άλλη αυτός ο φιλελεύθερος Κώστας που είναι ταγμένος στην υπηρεσία του Βουλευτή του, από τον οποίο άμεσα ή έμμεσα οικονομικά ή κοινωνικά επιβιώνει. Είμαι σίγουρος ότι το μόνο που θα κάνει είναι να ενημερώνει τον βουλευτή του και αν γίνουν άλλες κοινές συζητήσεις να διοχετεύει τη γνώμη του βουλευτή. Είναι φιλελεύθερος, αλλά ποτέ ελεύθερος.

Όσο για τον σοσιαλδημοκράτη Μιχάλη, αυτός είναι ένας χοχλιός, που προχωρά γλύφοντας.

Θέλει να τα έχει καλά με όλους και γι' αυτό είναι

στο κέντρο. Όποτε θέλει φιλεύεται με σοσιαλιστές και όποτε θέλει με φιλελεύθερους. Ίσως να έχει τη χρησιμότητά του αυτός.

Τώρα τι να σας πω για τον παλιό συμμαθητή μου τον νεοφιλελεύθερο Κυριάκο. Αυτός από παιδί ήταν εγωκεντρικός και πίστευε σε μια ανωτερότητα κάποιων ανθρώπων και του ίδιου, οι οποίοι με κάθε τρόπο θεωρούν απαραίτητους τους εαυτούς τους για να πάει καλά η κοινωνία. Δεν νομίζω ότι σκοπός του ως νεοφιλελεύθερος είναι μόνο ο πλούτος, αλλά περισσότερο μέσω αυτού η κυριαρχία. Πως μπορώ να τον φανταστώ ότι θα συνεργασθεί ειλικρινά με άλλους για τιμιότητα και Ανθρωπιά!

Όσο για τον Κομμουνιστή τον Ανδρέα θεωρώ ότι αυτά που λέει τα πιστεύει, αλλά στη ζωή του (ίσως εξ ανάγκης) πολλές φορές τα έχει προδώσει. Σε κάθε περίπτωση είναι τόσο αδέσμευτος και ανεξάρτητος χαρακτήρας που αν κυβερνήσει το κόμμα, νομίζω ότι τότε θα αντιδράσει πάλι σε δεσμεύσεις και εξαρτήσεις.

Η ειλικρινειά του όμως τώρα δεν θα τον αφήσει σε πολλές περιπτώσεις να συμπλεύσει με τους υπόλοιπους. Μα γιατί τότε σκηνοθέτησαν μια πολύ ωραία συζήτηση; Ίσως και αν την θέλουν στο βάθος της καρδιάς τους, ξέρον ότι δεν θα υπακούσουν σε αυτήν. Τουλάχιστον θέλουν να εκμυστηρευτούν τα ενδόψυχά τους και μόνο. Προσδοκώ όμως στους ελεύθερους ενεργούς πολίτες, τους σκεπτόμενους και ακομμάτιστους, οι οποίοι στη συζήτηση έκαναν εύστοχες ερωτήσεις, που προς το παρόν τουλάχιστον έμειναν αναπάντητες.

Και μόνο με τον γέροντα Σωκράτη δροσίστηκε η νεανική μου ψυχή.

Γέροντα σοφέ και αγαπημένε αν και είσαι κουρασμένος μπορείς.

Μπορείς να κάνεις πολλά.

Και το σπουδαιότερο κουράσου λίγο ακόμα για μας τους νέους. Σπρώξε μας λίγο.

Σου υπόσχομαι ότι δεν θα σε κουράσουμε πολύ.

ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

ΤΟ ΠΥΡΟΜΑΧΙΚΟ

Γράφει ο **ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΚΟΥΣΟΥΛΗΣ**

Ποιος δικαιούται να ομιλεί;

Ποιος έχει τα πρωτεία του λόγου;

Ποιος είναι ο τελικός κάτοχος του πυρομαχικού;

Η διαμάχη για το δικαίωμα στον λόγο είναι η ίδια η Ιστορία.

Η ελευθερία του λόγου εγκαθίσταται έτσι ως πρωταρχικό δικαίωμα και θεμελιακή προϋπόθεση για κάθε σκίρτημα ή ψήγμα δημοκρατίας.

Η ελευθερία του λόγου και συνακόλουθα στην εποχή μας η ελευθερία του Τύπου, είναι το «κέντρο βάρους» της πολιτικής σύγκρουσης. Γύρω από αυτό το «κέντρο βάρους» συνωστίζονται οι ποικιλόμορφοι, άλλοι μεταμφιεσμένοι, άλλοι όχι, εχθροί της δημοκρατίας.

Στον τόπο που γεννήθηκε η Δημοκρατία, όπως συνηθίζουμε να λέμε εμείς οι μακρινοί και άσχετοι απόγονοι, εκλεγμένοι πρωταγωνιστές της εποχής αρνούνται επίμονα τη διαλογική φύση της.

Τα πράγματα εξελίχθηκαν κάπως έτσι. Στη διαδρομή υπώθησαν δύο χέρια. Το ένα χέρι, το χέρι της εξουσίας κυρίας, υπώθηκε για να ασκήσει βία. Είναι το υψωμένο χέρι της καταστολής του άλλου και της εξόντωσής του. Το άλλο χέρι υψώθηκε λέγοντας:

«Ζητώ τον λόγο».

Δύο χέρια, δύο δρόμοι, δύο διαφορετικές αντιλήψεις και συλλήψεις για τον άνθρωπο και την ελευθερία του. Στην πρώτη κατοικεί ο ολοκληρωτισμός, στη

δεύτερη μάχεται η δημοκρατική αναζήτηση.

Η συνειδηση είναι ένα διαρκώς υψωμένο χέρι που ζητάει τον λόγο. Η εξουσία, ως δέος, ως βία, ως καταστολή, επιδικώνει τη σιωπή.

Το υψωμένο χέρι της καταστολής του άλλου, στη δημοκρατική σχετικότητα της σύγχρονης Ελλάδας, έχει μεταμφιεστεί σε βίαιο λόγο. Είναι ο βίαιος λόγος των κυβερνητικών, που καθημερινά εκφωνείται στον δημόσιο χώρο.

Ο βίαιος λόγος, ως εξουσιαστικός, κρύβει μέσα του τη μονοσήμαντη εκδοχή των πραγμάτων. Η εξουσία- οι κυβερνητικοί εν προκειμένω –αγαπάει το μονοσήμαντο. Φοβάται την ποικιλία, την επάρκεια της ποικιλότητας, την εκρηκτικότητα του διαφορετικού.

Δεν αναγνωρίζει τον αντίπαλο, δεν δέχεται την αυτονόητη ύπαρξή του. Ψάχνει λέξεις να τον εξοντώσει. Αρνείται τον διάλογο. Συνομιλεί, μας λέει με κάποιον τρόπο, μόνο με την Ιστορία!

Η χώρα έχει από καιρό απολέσει την κανονικότητα της πολιτικής δημοκρατικής σύγκρουσης. Οι απόγονοι δεν υποψιάζονται το βάθος της πολιτικής παρακμής που αυτό κuoφορεί. Παρathρούν αδιάφοροι και παράλυτοι. Έτοιμοι να συμβιβαστούν με τον βίαιο λόγο και τις «απαιτήσεις» του.

Μια πένα και μια λέξη, πολλές πένες και πολλές λέξεις, θα αποτελούν πάντα το ακατάβλητο υψωμένο χέρι της ελεύθερης έκφρασης, της γνώμης και του λόγου. Ας γνωρίζουν ότι αυτό το πυρομαχικό δεν τελειώνει ποτέ.

ΕΠΩΝΥΜΩΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση: Θεσμός ή θηλιά

Όταν μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο γεννήθηκε η ανάγκη, το 1946, για μια ενωμένη Ευρώπη, ελεύθερη, δημοκρατική και ειρηνική, οι ιδρυτές της θέλησαν να την κάνουν θεσμό, προς όφελος των λαών της και το έρπαξαν στις 23/7/1952.

Όμως, σήμερα, τα σχέδιά τους δεν υλοποιήθηκαν πλήρως. Τα μισά τα καταπλάκωσε ο νεοφιλελευθερισμός και η παγκοσμιοποίηση και κατάντησε δύναστης των λαών της.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι υπερεθνικές ΕΛΙΤ των μονοπωλίων, οδήγησαν τους λαούς της στην απόγνωση.

Η Γερμανική, πλέον, Ευρώπη, καταδυναστεύει όλους και αυτό αποδεικνύεται από το brexit των άγγλων που δεν άντεξαν τη γερμανική υποδούλωση, που πάντα δεν έβλεπαν με καλό μάτι τη γερμανική μπότα.

Το πιο σκληρό όμως απ' όλα είναι, ότι ο ευρωπαϊκός νότος πληρώνει όλα τα σπασμένα. Ακόμα και χώρες που έχουν βαριά βιομηχανία.

Αυτό, βέβαια, οφείλεται και στους ολιγιστους ηγέτες της, όπως ήταν ο Όλαντ, ο Μπερλουσκόνι, ο Ραχόι και νυν Μακρόν.

Ο προφητικός Γιουγκοσλάβος πολιτικός Μιλόσεβιτς, βγήκε αληθινός με τα σημερινά ελληνικά καταντήματά μας. Σε αποκλειστική συνέντευξη σε Ρεθεμνιώτισσα δημοσιογράφο Μ.Γ., σε αθηναϊκή εφημερίδα, είχε πει ότι η Γιουγκοσλαβία καταστράφηκε, διότι δεν ήταν στον ΝΑΤΟ. Εσάς θα σας καταστρέψουν οικονομικά. Επιβεβαιώνοντας, πλήρως, το ρηθέν: «ΕΟΚ και ΝΑΤΟ το ίδιο συνδικάτο».

Το όνειρο, λοιπόν, για μια Ευρώπη των λαών και της αλληλεγγύης, έγινε θηλιά από το τραπεζικό πιστωτικό σύστημα, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τους συνοδοιπόρους τους.

Η σημερινή κυβέρνηση που συγκαταλέγεται στην ανανεωτική αριστερά, η οποία είχε μόνιμη επωδός, ότι θα μπορέσουμε μέσα στην Ε.Ε. να αλλάξουμε τα δεδομένα. Μπορεί να θέλουν ακόμα. Αλλά δεν μπορούν... Διότι η δουλειά είναι στημένη από το σύστημα που κυβερνάει την Ευρώπη. Αυτό που απομένει πια είναι να βάλουν πλάτη οι λαοί της Ευρώπης μέσα από τις ευρωεκλογές, στέλνοντάς τους το μήνυμα ότι δεν πάει άλλο.

N.A.K.

Γιατί οι πλούσιοι δεν φορολογούνται!

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΤΟΦΩΛΟΥ**

Το φορολογικό σύστημα υπήρξε πάντοτε ο πιο σοφός και ασφαλής μηχανισμός για την ανακατανομή των εισοδημάτων, την εξισορρόπηση των αντιθέσεων και τη συνοχή των κοινωνιών, του δημοκρατικού τουλάχιστον και πολιτισμένου κόσμου. Σήμερα συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο.

Η δυνατότητα που έχουν σήμερα οι κολοσσοί της ψηφιακής οικονομίας να μην πληρώνουν επαρκείς φόρους, η δυνατότητα που επίσης έχουν οι πλουσιότεροι άνθρωποι του πλανήτη να καταφεύγουν στους φορολογικούς παραδείσους και, ακόμη, ο αθέμιτος ανταγωνισμός πολλών μικρών κρατών που έχουν τη δυνατότητα να εκμηδενίζουν σχεδόν τους συντελεστές κερδών και εισοδημάτων, μπορεί να τινάξουν τον κόσμο στον αέρα. Η τρομακτική ανισότητα προκαλεί ήδη φαινόμενα έξαρσης του λαϊκισμού, του εθνικισμού, του εξτρεμισμού, της αποστροφής των πολιτών στα δημόσια πράγματα.

Ο φορολογικός μηχανισμός έχει υποβαθμιστεί κραυγαλέα, θα έλεγε κανείς προκλητικά, και αντί να αμβλύνει επιτείνει τις κοινωνικές ανισότητες, υποδαυλίζοντας τις κοινωνικές ταραχές και την υπονόμευση των δημοκρατικών θεσμών. Η φορολογία δηλαδή προκαλεί την αταξία αντί για την κοινωνική ισορροπία.

Σύμφωνα με τα διεθνή στατιστικά δεδομένα, η ψαλίδα αυτής της χασομικής ανισότητας διευρύνεται συνεχώς χρόνο με τον χρόνο.

Το αποτέλεσμα είναι σήμερα το 1% του πληθυσμού του πλανήτη να έχει συγκεντρωμένο στα χέρια του το 65% του παγκόσμιου πλούτου! Μιλάμε για ασύλληπτα συντριπτικά μεγέθη... Οι διεθνείς «αγορές» που έτρεξαν αυτή την κούρσα με απόλυτη κυριαρχία τις προηγούμενες δεκαετίες, θα πρέπει επιτέλους να νικηθούν από την πολιτική.

Δυστυχώς, το πρόβλημα είναι ότι καμία χώρα δεν θα μπορούσε να σταθεί στην παγκόσμια αυτή πρόκληση από μόνη της.

Όποια και εάν είναι η επιμέρους πολιτική βούληση, χρειάζεται οπωσδήποτε μια υπερεθνική δομή για την εφαρμογή των κανόνων κάποιας φορολογικής ισονομίας. Η Ευρώπη δεν μπορεί να επιτύχει πολύ περισσότερα γιατί υπάρχει ένας μεγάλος εσωτερικός ανταγωνιστικός άλλωστε μεταξύ των κρατών-μελών, που χρησιμοποιούν την πάμφθην φορολογία κερδών και εισοδημάτων για την προσέλκυση επενδύσεων.

Από την άλλη πλευρά, όμως, η πολιτική αυτή ξηλώνει και τα τελευταία υπολείμματα του κράτους πρόνοιας και εκτοξεύει τη φτώχεια των πιο ευπαθών ομάδων του πληθυσμού στα ύψη. Ακόμη και η μεσαία τάξη αμφισβητεί ευθέως πλέον το παραδοσιακό σύστημα, διότι πιστεύει ότι δεν μπορεί να στηρίξει τα παιδιά της, ότι η επόμενη γενιά θα ζήσει φτωχότερα και από τη σημερινή.

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Θα μας αποζημιώσει η θέα από τον λόφο για τον κόπο να ανεβούμε σ' αυτόν; Αξίζει να αφιερώσετε χρόνο για να μάθετε να παίζετε κιθάρα; Μολονότι αυτές οι επιλογές δεν αφορούν χρήματα, είναι αποφάσεις ως προς το πόσους πόρους (για παράδειγμα χρόνο και προσπάθεια) αξίζει να δαπανήσουμε για να επιτύχουμε κάτι το οποίο εκτιμάμε.

Για να μας βοηθήσουν να αναλύσουμε και να παίρνουμε τέτοιες αποφάσεις, οι οικονομολόγοι έχουν αναπτύξει κάποια απλά αλλά χρήσιμα εργαλεία. Αυτά περιλαμβάνουν ιδέες όπως το κόστος - και το όφελος, την αξία που αποκτάτε πετυχαίνοντάς τον σκοπό.

Ομοίως, το κέρδος είναι η διαφορά της αξίας ανάμεσα σ' αυτό που παραδίδεται και σ' αυτό που αποκτάται και μπορεί εξίσου να μην έχετε κέρδος, αλλά ζημία.

Αυτοί οι οικονομολόγοι επισημαίνουν πως όταν λαμβάνουμε ιδιωτικές αποφάσεις, το άτομο αισθάνεται τόσο τα κόστη (τον κόπο να ανέβει στον λόφο) όσο και τα οφέλη (την σπουδαία θέα). Στις πολιτικές αποφάσεις, όπως για το αν θα πρέπει να επεκταθεί το αεροδρόμιο των Αθηνών, οι άνθρωποι που επωφελούνται (ηχη οι ταξιδιώτες) δεν είναι οι ίδιοι άνθρωποι που επωμίζονται τα κόστη (ηχη οι φορολογούμενοι και εκείνοι των οποίων τα σπίτια θα κατεδαφιστούν).

Κι όμως, συχνά μειονότητες υποχρεώνονται να αποδεχθούν τις αποφάσεις τις πλειονότητας.

Οι «οικονομολόγοι του κράτους πρόνοιας» του εικοστού αιώνα το ξέχασαν αυτό.

Όμως και οι πολιτικοί έχουν τα δικά τους ιδιωτικά συμφέροντα - όπως και οι πολίτες που τους εκλέγουν και οι αξιωματούχοι που εφαρμόζουν τους νόμους. Οι επιλογές που λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία δεν είναι αναγκαστικά οι καλύτερες και ιδιαίτερα για την πλειοψηφία των πολιτών.

Το πρόβλημα ξεκινά με τις εκλογές. Οι εκλογές θεωρούνται εργαλείο μέτρησης του δημόσιου συμφέροντος. Στην πραγματικότητα, είναι ανταγωνισμός μεταξύ ανταγωνιστικών ιδιωτικών συμφερόντων. Δεν υπάρχει τρόπος επίτευξης συμβιβασμού μεταξύ εκείνων που θέλουν ένα μεγαλύτερο αεροδρόμιο και εκείνων που θέλουν ήσυχους ουρανοί, μεταξύ εκείνων που θέλουν χαμηλότερους φόρους, ή εκείνων που θέλουν τα χρήματα αυτά τα δαπανηθούν στην άμυνα. Αυτά τα συγκρουόμενα ιδιωτικά συμφέροντα δεν μπορούν να συνοψισθούν σε ένα και μόνο μέτρο «δημόσιου συμφέροντος»

Ακόμη, τα διαφορετικά συστήματα παράγουν διαφορετικά αποτελέσματα. Υπό τον κανόνα της πλειοψηφίας, αν το 51% των ψηφοφόρων θέλει να επεκταθεί το αεροδρόμιο, το υπόλοιπο 49% πρέπει να το αποδεχθεί. Αν όμως απαιτείται μια πλειοψηφία των δύο τρίτων, τότε οι υποστηρικτές της επέκτασης μπορεί να χρειαστεί

να τροποποιήσουν τις προτάσεις τους για να τις κάνουν πραγματικότητα. Όσο χαμηλότερη είναι η απαιτούμενη πλειοψηφία, τόσο ευκολότερο είναι η πλειοψηφία να εκμεταλλευτεί τη μειοψηφία. Υποστηρίζουμε τον κανόνα της σχεδόν ομοφωνίας για αποφάσεις σε ζητήματα όπως η φορολογία, όπου είναι πολύ εύκολη η επιβολή κόστους σε μειοψηφίες (όπως «οι πλούσιοι» ή οι «ιδιοκτήτες γης»).

Ένα άλλο ζήτημα είναι ότι μικρές ομάδες με πολύ ισχυρά συμφέροντα φτάνουν να κυριαρχούν επί της εκλογικής διαδικασίας.

Οι ομάδες πίεσης είναι ηχηρές, επικεντρωμένες και πολιτικά οργανωμένες, ενώ οι συνήθεις άνθρωποι όχι. Δεν προκαλεί έκπληξη συνεπώς το γεγονός ότι οι πολιτικοί υποψήφιοι καλοπιάνουν τους λίγους και ηχηρούς και όχι την «σιωπηλή πλειοψηφία».

Κάποιοι παραπονιούνται για την απάθεια της σιωπηλής πλειοψηφίας.

Από την στιγμή που οι πολιτικοί έχουν εξασφαλίσει τις ψήφους των ομάδων πίεσης, η καλύτερη ευκαιρία που έχουν για να μαζέψουν περισσότερες ψήφους είναι να υιοθετήσουν πολιτικές που απευθύνονται στη μεγάλη μάζα των ψηφοφόρων στο κέντρο. Αυτό τους δίνει επίσης κάποια ελπίδα ότι θα προσελκύσουν ψηφοφόρους και από τις δύο πλευρές. Αυτό όμως το κυνήγι του «διάμεσου ψηφοφόρου» σημαίνει ότι όλα τα κόμματα τείνουν να συγκεντρωθούν στο κέντρο, αφήνοντας έτσι τους μη κεντρικούς εκλέκτορες σε μεγάλο βαθμό χωρίς εκπροσώπηση.

Η γιγάντωση του κράτους προωθείται επίσης από το ιδιοτελές συμφέρον των δημοσίων υπαλλήλων. Αυτοί είναι πολύ πιθανό να επιδιώκουν την ασφάλεια και το κύρος που δίνει μια μεγάλη κρατική υπηρεσία με μεγάλο προϋπολογισμό, και έτσι πείθουν τους νομοθέτες να επεκτείνουν τους κανόνες και τις ρυθμίσεις που εμπόδιζαν στην αρμοδιότητά τους.

Ξανά, αυτό που λείπει από αυτή τη διαδικασία είναι η φωνή του κοινού που πρέπει να πληρώσει γι' αυτά τα μέτρα και που υφίσταται τις συνέπειές τους. Αυτού του είδους τα ζητήματα απαιτούν έντονους συνταγματικούς περιορισμούς επί της πολιτικής διαδικασίας, ανησυχώντας πως οι εκλογικές πλειοψηφίες - που συχνά κυριαρχούνται από συμμαχίες κατεστημένων ομάδων συμφερόντων με ισχυρά κίνητρα - θα χρησιμοποιήσουν την ισχύ τους για να εκμεταλλευτούν μειοψηφίες ή ακόμη και τις μάζες για τις οποίες οι φορείς αυτής της διαδικασίας αδιαφορούν.

Λείπουν τα ελληνικά προϊόντα από τη μαζική εστίαση

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΒΟΓΙΑΝΝΟΥ

Δεν μπορούμε να αντικαταστήσουμε το σύνολο των εισαγόμενων προμηθειών με ελληνικά προϊόντα. Μπορούμε όμως να το κάνουμε για ένα μεγάλο μέρος.

Μεγάλο θέμα συζήτησης είναι το γεγονός ότι η ελληνική παραγωγή τροφίμων δεν αξιοποιεί τα εκατομμύρια των τουριστών που συρρέουν κάθε καλοκαίρι στη χώρα μας, καθώς οι προμήθειες των μεγάλων ξενοδοχείων και πολλών εστιατορίων αποτελούνται σε συντριπτικό ποσοστό (πάνω από 80%) από εισαγόμενα προϊόντα.

Πολλοί με επιπολαιότητα ισχυρίζονται πράγματα, απλά διότι κάτι πρέπει να πουν. Όπως ότι δεν αγαπούν οι ξενοδοχοί, οι εστιάτορες και οι σεφ την πατρίδα τους, η γενικότερη αδιαφορία και ξενομανία μας, τα πολύ φθηνά ξένα προϊόντα κ.ά.

Η εκτίμηση είναι ότι το γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως στον μικρό όγκο παραγωγής των ελληνικών προϊόντων, στο σύστημα (διανομή), στις συσκευασίες, στην έλλειψη πρωτογενούς παραγωγής για αρκετά προϊόντα, στην τεχνολογία.

Και βέβαια, εν πολλοίς και στις τιμές, καθώς οι παραπάνω παράγοντες καθιστούν τα ελληνικά προϊόντα πολλές φορές ακριβότερα και μη ανταγωνιστικά σε σχέση με τα εισαγόμενα.

Το πρόβλημα της διανομής (logistic) και στους όγκους παραγωγής

Το δίκτυο διανομής είναι ένας «αγωγός», κατά κάποιον τρόπο, στον οποίο πρέπει να ριχθεί νερό για να γίνει η υδροδοσία. Το ζήτημα εδώ είναι ποιος θα προλάβει να ρίξει πρώτος, καλύτερα (δηλαδή με συνέχεια και συνέπεια) και περισσότερο, το δικό του νερό.

Για να γίνει κατανοητό. Πολλοί μικροί παραγωγοί για παράδειγμα λαχανικών δεν είναι σε θέση να τροφοδοτήσουν ένα δίκτυο με τις απαιτούμενες ποσότητες. Το δίκτυο δυσκολεύεται να συμπληρώσει τις ποσότητες από πολλούς παραγωγούς και έτσι, όταν βρεθεί κάποιος ο οποίος τροφοδοτεί με όλες τις ποσότητες που χρειάζεται καθημερινά, έστω και με προϊόντα εισαγωγής, τον προτιμά. Το αυτό ισχύει για ένα μεγάλο ξενοδοχείο ή ακόμη για ένα εστιατόριο.

Έτσι, στις «μεγάλες περιοχές» του τουρισμού, σ' εκείνες δηλαδή οι οποίες έχουν τα μεγάλα ξενοδοχεία και δέχονται τον μεγαλύτερο όγκο τουριστών, έχουν ήδη διαμορφωθεί οργανωμένα δίκτυα, τα οποία διακινούν μεγάλες ποσότητες εισαγόμενων προϊόντων.

Προέχει η τροφοδοσία

Να σημειωθεί ότι η τροφοδοσία είναι ενέργεια μεγάλης έντασης, ειδικά στην τουριστική περίοδο, με μηδενική ανοχή σε αστοχίες. Αντιλαμβάνεται κανείς λοιπόν ότι τον πιο σπουδαίο ρόλο δεν τον παίζει ούτε η εξαιρετική ποιότητα, ούτε η ελληνικότητα, συχνά ούτε η τιμή, αλλά η ροή των προϊόντων.

Η συνέπεια, οι ποσότητες και ένα άρτιο και ανεκτό ποιοτικά προϊόν.

Κατάλληλες συσκευασίες

Επίσης, σημαντικό ρόλο παίζουν οι συσκευασίες. Συσκευασίες μιας χρήσης, έτοιμα κομμένα σε φέτες και μεριδοποιημένα προϊόντα κυριαρχούν γιατί διευκολύνουν και συχνά οι ελληνικές εταιρείες δεν μπορούν να ανταποκριθούν σ' αυτήν την ανάγκη.

Πρέπει όλοι να καταλάβουν ότι οι άνθρωποι του τουρισμού, της τροφοδοσίας και της εστίασης δουλεύουν το καλοκαίρι με μεγάλη ένταση και έχουν ως πρώτο μέλημα να εξυπηρετήσουν ικανοποιητικά και με ασφάλεια τους πελάτες τους. Σε βαθμό που δεν προλαβαίνουν ούτε να σκεφτούν την καλύτερη ποιότητα ή την προέλευση των προμηθειών τους.

Οι τιμές των ελληνικών προϊόντων

Το ζήτημα των τιμών δεν χρειάζεται περισσότερη ανάλυση. Είναι γνωστό ότι σε πολλές περιπτώσεις είναι πιο ακριβά τα προϊόντα μας.

Οι αιτίες είναι πολλές αλλά η πιο βασική αφορά στις μικρές παραγωγικές μονάδες οι οποίες δεν μπορούν να κάνουν οικονομίες κλίμακος. Ασφαλώς αυτό δεν ισχύει για τις αρκετές από τις μεγάλες βιομηχανίες τροφίμων, αλλά φαίνεται ότι για την ώρα δεν αρκεί.

Η αναζήτηση λύσης

Και τι σημαίνουν όλα αυτά, λοιπόν; Πρέπει να αποδεχθούμε αυτή τη δυσμενή για την οικονομία μας κατάσταση;

Όχι βέβαια, απλά πρέπει να προσεγγίσουμε το πρόβλημα με επαγγελματισμό και όχι με επιπολαιότητες και αφορισμούς. Να το αναλύσουμε ώστε να προσαρμοστούν η βιομηχανία και οι παραγωγοί απόλυτα στις απαιτήσεις αυτής της αγοράς. Ειδικά το πρόβλημα των ποσοτήτων πρέπει να αντιμετωπιστεί με συνέργειες και προγραμματισμό. Και βέβαια, να στραφούμε σε προϊόντα ποιότητας δίνοντας σ' αυτά προστιθέμενη αξία.

Η ανάδειξη της ελληνικής γαστρονομίας

Σε ένα μεγάλο βαθμό θα προσφέρει λύσεις η ανάδειξη της ελληνικής γαστρονομίας και η εξέλιξη της με τρόπο ώστε να στηρίξει περισσότερο τον τουρισμό και μέσα απ' αυτόν τα προϊόντα της ελληνικής παραγωγής και της βιομηχανίας τροφίμων. Για παράδειγμα, μέσα από συνταγές και εδέσματα, τα οποία θα εξαρτήσουν την τροφοδοσία από ελληνικές πρώτες ύλες.

ΑΡΧΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ Τα μυστικά της επιτυχίας

Η εταιρία πρέπει να διακρίνεται για το υψηλό αίσθημα ηθικής που την διέπει

Στην εταιρεία πρέπει να λειτουργούμε δίκαια, ειλικρινά και αξιόπιστα προς τους πολίτες και τους συνεργάτες μας. Κάθε συνεργασία, κάθε έργο, κάθε λήψη απόφασης να διέπεται από αξιοπρέπεια, σεβασμό και αγάπη προς το συνάνθρωπο, την κοινωνία και τον κόσμο.

► Εμπιστοσύνη

Πιστεύουμε και εμπιστευόμαστε τους πολίτες επενδύοντας σε αμφίδρομη ειλικρινείς σχέσεις, αποδεικνύοντας σε κάθε βήμα την αξιοπιστία και τη συνέπεια μας. Εργαζόμαστε πάντοτε με πάθος, ακεραιότητα και αξιοπρέπεια για το καλύτερο.

► Τιμότητα

Η τιμότητα είναι ζωτικής σημασίας αξία. Τιμότητα σημαίνει διαφάνεια και ακεραιότητα τόσο στη διαχείριση των πόρων όσο και στις σχέσεις. Η δίκαιη και σωστή αξιολόγηση στη διασπορά και διαχείριση τόσο των οικονομικών πόρων όσο και των ανθρώπων μας συμβάλλουν στο όραμά μας για έναν πιο όμορφο κόσμο.

► Πάθος

Το πάθος είναι η καρδιά και η κινητήριος δύναμη. Αγαπάμε πολύ να εξελισσόμαστε συνεχώς, να καινοτομούμε και να βελτιωνόμαστε

► Σεβασμός στον άνθρωπο

Η δυναμική των ανθρώπινων σχέσεων τοποθετείται στο επίκεντρο. Η επικοινωνία με τον πολίτη εξελίσσεται σε μια ισχυρή προσωπική σχέση με σεβασμό στις επιθυμίες και ανάγκες του πολίτη. Παράλληλα, επιδιώκουμε σε συνεργασίες και συνέργειες γιατί πιστεύουμε ακράδαντα στη δύναμη του συνόλου έναντι στη διάκριση του ατόμου.

► Κοινωνική Ευθύνη

Προσεγγίζουμε με ευθύνη και ισορροπία την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντολογική επίδραση. Αφουγκραζόμαστε τις ανάγκες της κοινωνίας και υποστηρίζουμε έμπρακτα ανθρωπιστικές και πολιτιστικές δράσεις. Με υπευθυνότητα, κοινωνική ευσυνειδησία και ηθική συμβάλλουμε σε ένα καλύτερο αύριο για τον άνθρωπο.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΧΩΡΙΣ ΑΦΕΝΤΙΚΑ

Η ιστορία της ΒΙΟ.ΜΕ. δεν διαφέρει από άλλες περιπτώσεις χρεοκοπίας εργοστασίων ή χώρων εργασίας στην Ελλάδα της κρίσης. Με λίγα λόγια, το 2011, λόγω της γενικότερης οικονομικής ύφεσης και κακοδιαχείρισης, η μητρική εταιρεία χρεοκοπεί και εν συνεχεία εγκαταλείπει το εργοστάσιο της ΒΙΟ.ΜΕ. στην τύχη του.

Με την εγκατάλειψη του εργοστασίου και σχετικά άμεσα, οι εργαζόμενοι της ΒΙΟ.ΜΕ. παίρνουν συλλογικά την απόφαση να το καταλάβουν. Ενάμιση χρόνο αργότερα, το 2013, μαζί με ένα μεγάλο κίνημα αλληλεγγύης, επιχειρούν το μεγάλο βήμα: να πάρουν την παραγωγή στα χέρια τους! Με την ίδρυση ενός συνεταιρισμού, κίνηση απαραίτητη για να αποκτήσει το εγχείρημα νομική μορφή, το *εργοστάσιο χωρίς αφεντικά* μετατρέπεται σταδιακά σε πηγή αξιοπρέπειας,

ισότιμων εργασιακών σχέσεων και αμοιβών που διασφαλίζουν την επιβίωση των μελών του συνεταιρισμού.

Συλλογικές αποφάσεις

Βλέπουμε να γεννιέται ένα νέο μοντέλο εργασίας, με ιδιαίτερα σημαντικές κοινωνικοπολιτικές προεκτάσεις. Η ουσία της *από κοινού εργασίας* στη ΒΙΟ.ΜΕ. βασίζεται στην ισότητα, την οριζοντιότητα και την άμεση συμμετοχή των μελών στη καθημερινή ζωή του εργοστασίου.

Έτσι, όλες οι αποφάσεις –τόσο σχετικά με την παραγωγική διαδικασία και τις καθημερινές εργασίες όσο και σε σχέση με ευρύτερα ζητήματα– παίρνονται συλλογικά σε συνελεύσεις.

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΤΙΜΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΛΥΣΙΔΑΣ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Βρισκόμαστε σε μια περίοδο κρίσης του τομέα της γεωργίας με τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις να αντιμετωπίζουν αυξανόμενο και δυσβάστακτο κόστος παραγωγής που δεν αντικατοπτρίζεται στα έσοδα των αγροτών.

Στην περίπτωση που δεν διασφαλιστούν σωστές τιμές για την παραγωγή τους, πολλοί αγρότες θα εγκαταλείψουν τον κλάδο. Ο σωστός και αξιοπρεπής μισθός για τους γεωργούς πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα της ΕΕ, ειδάλλως διατρέχουμε τον κίνδυνο εγκατάλειψης πολλών μικρών εκμεταλλεύσεων.

Η διαπραγματευτική δύναμη των γεωργών και των οργανώσεων τους πρέπει να αυξηθεί σημαντικά και χρειαζόμαστε τιμιότητα και διαφάνεια στη διατροφική αλυσίδα προκειμένου να αποφεύγονται οι καταχρήσεις των κερδοσκόπων που προβαίνουν σε μεγάλες αγορές.

Το Κοινοβούλιο γνωμοδότησε με θέμα την καλύτερη λειτουργία της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων στην Ευρώπη. Η κατάσταση ωστόσο βαίνει επιδεινούμενη. Η τιμή που καταβάλλουν οι καταναλωτές δεν αντικατοπτρίζεται στην τιμή που καταβάλλεται στους γεωργούς.

Με ποιον τρόπο θα αντιμετωπίσει η Επιτροπή τις καταχρήσεις των κερδοσκόπων στο πλαίσιο της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων; Τι θα πράξει προκειμένου να διασφαλίζεται η τιμιότητα στη σχέση μεταξύ παραγωγών, λιανοπωλητών και προμηθευτών τροφίμων;

Την λύση μπορούν να δώσουν μόνο οι παραγωγοί: Απαιτώντας και επιβάλλοντας

- 1) Την τίμια τιμολόγηση των προϊόντων τους
- 2) Την αναγνώριση όλων των προσωπικών και μη εξόδων τους, ως δαπάνη
- 3) Την καθιέρωση στρεμματικού ή ζωικού αφορολόγητου
- 4) Την καθιέρωση στρεμματικής ή ζωικής αποζημίωσης, όταν μειώνεται η παραγωγή από καταστροφικές επιδράσεις που προέρχονται από τρίτους (μόλυνση περιβάλλοντος, φυσικές καταστροφές, κλπ)
- 5) Την καθιέρωση μεγίστου ποσοστού των εμπορών επί της τιμής παραγωγού.

Σήμερα τα δεδομένα (πληροφορία) αποτελούν το νέο πετρέλαιο

FRANKLIN FOER

Τους κινδύνους από την κυρίαρχη επιρροή που οι γίγαντες της ψηφιακής τεχνολογίας ασκούν στη ζωή μας ξεσκεπάζει ο Φράνκλιν Φόερ στο μανιφέστο του «Ένας Κόσμος χωρίς Μυαλό». Πολιτικός συντάκτης του Atlantic και παλαιότερα διευθυντής του New Republic, ο συγγραφέας καταγγέλλει ότι με την οικονομική, πολιτισμική και πολιτική ισχύ που έχουν αποκτήσει, «καθώς σήμερα τα δεδομένα αποτελούν το νέο πετρέλαιο», τα τεχνολογικά μονοπώλια στην ψηφιακή εποχή φιλοδοξούν να πλάσουν την ανθρωπότητα, κατ' εικόνα που αυτά επιθυμούν.

Η Amazon, η Google, το Facebook και η Apple, οι σύγχρονοι φύλακες της πληροφορίας και της γνώσης, με τους αλγόριθμους τους διαμορφώνουν τον τρόπο που σκεπτόμαστε, υποδεικνύουν τα αγαθά που αγοράζουμε, τα νέα που διαβάζουμε, τους τόπους που επισκεπτόμαστε, τους φίλους που προσκαλούμε στον κύκλο μας. Οι ψηφιακοί κολοσσοί μπορεί να ευαγγελίζονται μία κοινωνία ελεύθερη και δικτυωμένη με δωρεάν υπηρεσίες, φθηνά προϊόντα και ταχύτερη ενημέρωση, αλλά έχουν διεισδύσει στην προσωπική μας σφαίρα αποκτώντας πρόσβαση σε κάθε πτυχή της ταυτότητάς μας και της διαδικασίας λήψης των αποφάσεών μας. Ο συγγραφέας κρούει τον κώδωνα του κινδύνου ότι μέσω της κυριαρχίας τους με τη μαζική συλλογή προσωπικών δεδομένων και την αποκωδικοποίηση των συναισθημάτων από τη διαρκή πληκτρολόγηση

μας, οι γίγαντες της Σίλικον Βάλεϊ έχουν σχηματίσει ένα προρτρέτο του μυαλού μας, για να καθοδηγούν τη συμπεριφορά μας, να ενισχύουν τις προκαταλήψεις μας και να προωθούν τα οικονομικά τους συμφέροντα μέσω στοχευμένης διαφήμισης (σήμερα η ηλεκτρονική διαφήμιση απορροφά το 35% του συνόλου της διαφημιστικής δαπάνης και οι Facebook και Google ελέγχουν το ήμισυ της παγκόσμιας ψηφιακής διαφήμισης). Αυτά τα «μονοπώλια της γνώσης» έχουν διαβρώσει την ιδιωτικότητα μας, έχουν οδηγήσει στην ομογενοποίηση της κοινωνικής και διανοητικής ζωής, σε έναν κόσμο χωρίς αυτόνομη σκέψη, σε έναν «κόσμο χωρίς μυαλό».

Ο Φόερ τάσσεται ανεπιφύλακτα υπέρ ενός ρυθμιστικού πλαισίου, που θα προστατεύει την ιδιωτικότητα, τον ανταγωνισμό και εν τέλει τη δημοκρατία. Προτείνει τη σύσταση μιας Αρχής Προστασίας Δεδομένων, κατά το πρότυπο της ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Προστασίας του Περιβάλλοντος, ώστε να επιβληθούν περιορισμοί και έλεγχοι στη συλλογή και εκμετάλλευση δεδομένων. Δυσφορεί με τη μετατροπή των ΜΜΕ σε «επιχειρήσεις τεχνολογίας». Αγωνιά για την οικονομική επιβίωση του Τύπου ζητώντας να χρεώνονται οι αναγνώστες και νοσταλγικά μας καλεί να αντισταθούμε εμπιστευόμενοι ξανά το χαρτί στο βιβλίο, στην εφημερίδα και στο περιοδικό, εκεί δηλαδή που δεν μας παρακολουθεί κάποια μηχανή.

Οι φόροι είναι το τίμημα που πληρώνουμε για να ζούμε σε μια πολιτισμένη κοινωνία; Ή μήπως όχι;

Μια κοινή θέση μεταξύ των υποστηρικτών του κράτους και της κεντρικής αρχής είναι πως "οι φόροι είναι το τίμημα που πληρώνουμε για να ζούμε σε μια πολιτισμένη κοινωνία". Στην πραγματικότητα όμως, η πείνα του κράτους για φορολογικά έσοδα και έλεγχος υπονομεύει άμεσα τις καλοπροαίρετες προσπάθειες των ανθρώπων να συμπεριφέρονται πολιτισμένα.

Ο καλύτερος ορισμός του πολιτισμού είναι η συνθήκη εκείνη όπου οι άνθρωποι αλληλοβοηθούνται και συνεργάζονται ώστε να δημιουργήσουν μια καλύτερη ζωή. Αυτό δεν χρειάζεται να πάρει τη μορφή της φιλανθρωπίας.

Ακόμη και η φιλανθρωπία βασίζεται στο πλεόνασμα του πλούτου, το οποίο μπορεί να προέλθει μόνο μέσα από κερδοφόρες επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Η κρατική δράση εμποδίζει και τιμωρεί τις πράξεις φιλανθρωπίας, όπως τόσο συχνά βλέπουμε. Ακόμη, τιμωρεί και τις επιχειρήσεις μέσω των φόρων και των ρυθμίσεων. Κάθε φορά που ένα κράτος φορολογεί την

πώληση ενός προϊόντος ή δημιουργεί μια ρύθμιση, σπρώχνει προς τα πάνω την τιμή αυτού του προϊόντος.

Αυτό όμως δεν επηρεάζει μόνο τις μεγάλες επιχειρήσεις. Οι κυβερνήσεις συστηματικά κλείνουν πάγκους όπου παιδιά πωλούν λεμονάδες ή διώχνουν φορτηγά με τρόφιμα που εξυπηρετούν θύματα τυφώνα γιατί δεν κατέβαλαν προηγουμένως χρήματα για να εκδώσουν τις απαιτούμενες άδειες.

Είναι σαφές πως οι κυβερνήσεις αρνούνται στους ανθρώπους να αλληλοβοηθούνται εκτός αν μπορούν από αυτό να εξαγάγουν ένα φορολογικό εισόδημα κάποιας μορφής.

Οι κρατιστές συχνά μας λένε ότι "οι φόροι είναι το τίμημα που πληρώνουμε για να ζούμε σε μια πολιτισμένη κοινωνία". Η αλήθεια όμως είναι πως ο πολιτισμός – όπως οργανώνεται από τις κυβερνήσεις – είναι το τίμημα που πληρώνουμε για τη φορολογία καθώς θυσιάζουμε την καλή θέληση, την ανθρωπιά και την συμπόνια μας για να χρηματοδοτήσουμε το κράτος.

Οι ικανότητες ενός ηγέτη και οι επιδράσεις στην κοινωνία

Ηγέτης ή αρχηγός με την ευρύτερη έννοια του όρου μπορεί να είναι ο οποιοσδήποτε άνθρωπος που αναλαμβάνει να οργανώσει και να οδηγήσει σε επιτυχίες τους άλλους ανθρώπους που τον εμπιστεύονται.

Οι άνθρωποι δεν γεννώνται με ηγετικές ικανότητες. Τις αποκτούν διότι συνεχώς στη ζωή τους αναζητούν την πληροφόρηση, τη γνώση και θέλουν να γίνουν κάθε μέρα σοφότεροι. Έχουν έμφυτη την αγάπη και ορμή για συνεχή μάθηση και εκπαίδευση.

Θεωρούν τα γεγονότα που τους προσφέρει η ζωή τους ως ευκαιρίες για να διευρύνουν το φάσμα των γνώσεων τους. Δεν αφήνουν να περνούν ανεκμετάλλευτες οι ευκαιρίες που είναι σε θέση να τους εκπαιδεύουν περισσότερο.

Οι προκλήσεις και ευκαιρίες που εμφανίζονται τους διεγείρουν πνευματικά. Τις εκμεταλλεύονται άμεσα με στόχο να μαθαίνουν συνεχώς, σε ανυποπίπτους χρόνους, όσο το δυνατόν περισσότερο και ευρύτερα για τους ανθρώπους, τις επιχειρήσεις, τα κοινωνικά σύνολα και γενικά για το τι συμβαίνει στον έξω κόσμο.

Η ασταμάτητη δίψα για μάθηση που τους χαρακτηρίζει, τους επιτρέπει να βλέπουν ευρύτερα, να κατανοούν τις εξελίξεις σε διάφορους τομείς καλύτερα, να προσφέρουν προς την ομάδα ή το κοινωνικό τους σύνολο περισσότερο και να μην αφήνουν ανεκμετάλλευτες ευκαιρίες που τους προσφέρονται στη ζωή.

Ακόμη και όταν πρόκειται για θέματα που έχουν επιρροή στον προσωπικό εγωισμό και φιλοδοξία, ο ηγέτης είναι ικανός να βλέπει πρώτα το κοινό καλό και μετά τον εαυτό του. Διαχωρίζει την προσωπική του φιλοδοξία και ενεργεί με κίνητρο εκείνο που είναι πιο συμφέρον για την ομάδα του ή τον οργανισμό που προΐσταται ή της επιχείρησης ή του κοινωνικού συνόλου.

Η κατανόηση της ευρύτερης εικόνας του περιβάλλοντος στο οποίο δρα, επιτρέπει στον ηγέτη να οδηγήσει τους άλλους σε πιο καλή και ασφαλή πορεία.

Η δύναμη της σύνθεσης και το βάθος της ανάλυσης που οδηγούν σε αποφάσεις

Οι ηγετικές προσωπικότητες με πολλές δυνάμεις,

επιδεικνύουν μια ασυνήθιστη ικανότητα ανάλυσης και σύνθεσης μεγάλου αριθμού στοιχείων που έχουν μπροστά τους. Οι αποφάσεις που λαμβάνουν δεν στηρίζονται μόνο στα στοιχεία αλλά και στη διαίσθησή τους.

Βλέπουν με ψυχραιμία και καθαρότητα διαισθητικού του ομιχλώδους τοπίου που συχνά υπάρχει σε καταστάσεις που απαιτούν λήψη αποφάσεων και ενεργειών. Γνωρίζουν καλά ότι μόνο ένα μικρό μέρος των παραγόντων που βρίσκονται μπροστά τους έχουν ή προσφέρουν τη μεγαλύτερη αξία.

Αντιλαμβανόμενοι την εν λόγω πραγματικότητα, επιλέγουν προσεκτικά από την πληροφόρηση που διαθέτουν με βάση όχι μόνο το τι λένε τα στοιχεία τους αλλά και με βάση την πηγή προέλευσης και την αξιοπιστία τους.

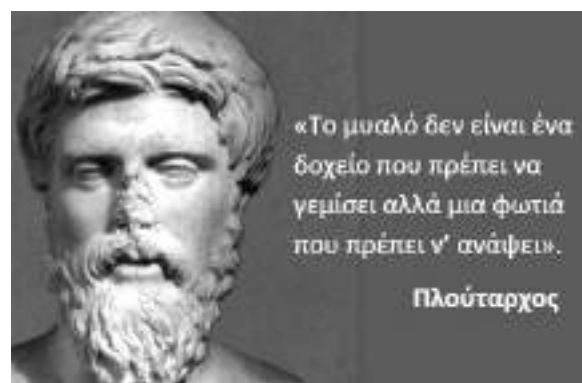
Οι αποφάσεις τους βρίσκονται στο πλαίσιο που καθορίζεται από την ανάγκη επίτευξης των στόχων τους. Χαρακτηρίζονται από καθαρότητα αλλά συνοδεύονται επίσης και από εναλλακτικά σχέδια σε περίπτωση που κάτι δεν πάει καλά.

Έχουν τη δύναμη να αναλύουν σε διαδοχικούς βαθμούς βάθους, τα πιθανά εξελικτικά σενάρια μιας κατάστασης. Κατανοούν και προβλέπουν για το τι μπορεί να συμβεί. Σχεδιάζουν εκ των προτέρων το τι θα κάνουν σε κάθε ανεπιθύμητο ενδεχόμενο και προετοιμάζονται.

Προτιμούν, εάν κάποια απόφαση τους αποδειχθεί λανθασμένη, οι πιθανές αντιξοότητες ή δυσάρεστες εξελίξεις, να τους βρίσκουν προετοιμασμένους.

Ο δυναμικός και ικανός ηγέτης, είναι πνευματικά έντιμος. Έχει την αυτοπεποίθηση και την αυτογνωσία για να μπορεί να αναγνωρίζει ότι δεν έχει απαντήσεις για ορισμένα θέματα ή ότι έχει κάνει λάθη. Παράλληλα γνωρίζει ότι μπορεί να εργαστεί για να βρει απαντήσεις όταν δεν τις έχει ή να διορθώσει λάθη που τυχόν δημιούργησαν οι αποφάσεις του.

Η αυταρέσκεια δεν είναι χαρακτηριστικό του ικανού ηγέτη ο οποίος ψάχνει συνεχώς τρόπους βελτίωσης της υπάρχουσας κατάστασης. Η αργή σταδιακή πρόοδος δεν τον ικανοποιεί, δεν επαναπαύεται

αλλά αναζητεί συνεχώς νέες ιδέες, νέους τρόπους σκέψης και διαφορετικές οπτικές γωνίες για να βλέπει τα πράγματα.

Η ακεραιότητα, η τιμιότητα και η αγάπη για την αλήθεια

Η ακεραιότητα είναι βασικό ζητούμενο της προσωπικότητας ενός ηγέτη σε οποιοδήποτε τομέα. Οι αρχηγικές προσωπικότητες πρέπει πάντοτε να λένε την αλήθεια σε οποιοδήποτε συνθήκες χωρίς φόβο για τις συνέπειες.

Όταν βρίσκονται αντιμέτωποι με δίλημμα με νομικές ή ηθικές αμφιβολίες, επιλέγουν την οδό του δικαίου. Ηγέτες σε οποιοδήποτε τομέα, χωρίς τα βασικά χαρακτηριστικά της ακεραιότητας, τιμιότητας και αγάπης για την αλήθεια, δεν πρέπει να τυγχάνουν της εμπιστοσύνης των άλλων.

Σίγουρα η ανάλυση που σας παρουσιάζουμε, δεν μπορεί να καλύπτει το σύνολο αυτών που κάνουν ένα άνθρωπο να είναι ένας ικανός ηγέτης στον τομέα επιλογής του. Ο κάθε άνθρωπος γράφει τη δική του ιστορία με τα δικά του χαρίσματα, τις δεξιότητες και τις ενέργειες του.

Εάν αποκτήσουμε την ικανότητα να αναγνωρίζουμε αυτούς που μπορούν να είναι ηγέτες προς το συμφέρον του κοινού καλού, θα είμαστε σε θέση να τους ανταμείβουμε με την εμπιστοσύνη μας βοηθώντας και συμβάλλοντας στο έργο τους. Τα αποτελέσματα θα είναι έτσι καρποφόρα για όλους.

Η ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΗ

Του **ΝΙΚΟΥ Κ. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΥ**

Θεμελιώδες χαρακτηριστικό του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος, είναι η «αντιπροσωπευτική» εντολή. Οι βουλευτές, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, πρέπει να είναι ελεύθεροι να αγοράζουν και να ψηφίζουν κατά συνείδηση. Γι' αυτό, οι εντολές τους δεν μπορούν να τους ανακαλέσουν κατά τη διάρκεια της θητείας τους. Και ναι μεν, πολιτικά, οφείλουν πλέον στις μέρες μας να ακολουθούν τη γραμμή του κόμματος με το οποίο εκλέχθηκαν, πλην όμως, σε κάποιες οριακές στιγμές, θα πρέπει να μπορούν να αποφασίζουν κατά συνείδηση. Ασφαλώς, ο βουλευτής θα πρέπει να αφοσιώνεται ολόψυχα στους εντολές του και να τους αφιερώνει και την τελευταία ικμάδα του. Αυτό που δεν μπορεί να τους εκχωρήσει είναι την «αβίαστη γνώμη του» και την «πεφωτισμένη συνείδησή του». Διότι, ο βουλευτής «δεν σας οφείλει μόνο την εργασία του, αλλά προπάντων την κρίση του αν θυ-

σάσει την τελευταία, τότε, αντί να σας υπηρετεί, θα σας έχει προδώσει».

Η απάντηση που δίνει η σύγχρονη αντιπροσωπευτική δημοκρατία είναι σαφής: όχι βέβαια με δημοψηφίσματα και εν θερμώ αποφάσεις, αλλά με διαβούλευση από τους αντιπροσώπους του έθνους, τους οποίους εκλέξαμε όχι μόνον διότι ανήκουν στο Α κόμμα ή στο Β, αλλά και διότι εμπιστευόμαστε την κρίση τους. Παρότι το Σύνταγμα ορίζει ότι «οι βουλευτές» και όχι τα κόμματα εκλέγονται από τον λαό (άρθρο 53 παρ. 1), οι πάντες συμφωνούμε ότι η δημοκρατία είναι σήμερα κομματική. Όχι μόνο διότι, ο ρόλος των κομμάτων αναγνωρίζεται πλέον πανηγυρικά, αλλά κυρίως διότι αυτά, στη σημερινή εποχή, αποτελούν τον αναντικατάστατο ενδιάμεσο κρίκο ανάμεσα στους κυβερνώντες και στον λαό. Και εύλογα, αφού δεν έχει εφευρεθεί κανένας άλλος θεσμός ικανός να συναιρέσει την πανσπερμία των συμφερόντων, για τα οποία συγκρούονται τάξεις και ομάδες. Δεν έχουν άδικο, συνεπώς, όσοι στις

μέρες μας μιλούν για «δημοκρατία των κομμάτων».

Από την άλλη, ακόμη και αν ήθελε θεωρηθεί ότι τα κόμματα λειτουργούν δημοκρατικά και ότι προβαίνουν στις μεγάλες συνθέσεις τους ύστερα από ανοιχτή και ειλικρινή διαβούλευση των οργάνων και των μελών τους –κάτι που εξακολουθεί βέβαια να είναι ζητούμενο σχεδόν παντού– το ζήτημα παραμένει. Διότι είναι τόσο ποικίλα και κάποτε ανυπέρβλητα τα συνειδησιακά προβλήματα που μπορεί να βασανίζουν τον καθένα μας, ώστε η συμμόρφωση προς την όποια κομματική γραμμή να συνιστά σε κάποιες περιπτώσεις δυσβάσταχτη θυσία.

Φυσικά, σε αυτές τις περιπτώσεις, το να γυρίσει κανείς στο σπίτι του μπορεί να είναι η ενδεχόμενη λύση. Αλλά, κάτι τέτοιο, δεν θα σήμαινε ότι παραιτούμαστε εκ προτέρων από την προσπάθεια να μεταπίσουμε με επιχειρήματα τους αντιπάλους μας; Δεν θα ήταν σαν να δεχόμαστε ότι η Βουλή δεν είναι τίποτε άλλο παρά πεδίο αντιπαράθεσης κουφών και πειθαρχημένων λόγων;

Η ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ

Του ΔΗΜΗΤΡΗ Κ. ΨΥΧΟΓΙΟΥ

Σήμερα δεν υπάρχουν μαζικά κόμματα, οι κινητοποιήσεις είναι ξεσπάσματα για να ακουστούν οι πολίτες από τις πολιτικές ελίτ. Για να συνεχίσουν μετά οι πρώτοι τις δουλειές τους και οι δεύτεροι την απόλαυση της εξουσίας (κυβερνητικής και αντιπολιτευτικής).

Αλλωστε οι άνθρωποι ποτέ δεν ενδιαφέρονταν ιδιαίτερα να συμμετέχουν στην πολιτική: δούλοι-αστυνόμοι με σχοινιά και ρόπαλα έσπρωχναν τους Αθηναίους να πάνε στην Εκκλησία του Δήμου κατά τον 5ο π.Χ. αιώνα, ώσπου είδαν και απόειδαν οι πολιτικοί και καθιέρωσαν μεροκάματο για να εξασφαλίζουν συμμετοχή και απαρτία σε κρίσιμες συνεδριάσεις.

Το αντίθετο είναι το ζητούμενο: να είναι οι πολιτικοί κοντά στους πολίτες και να ξέρουν τι συνέπειες έχουν για αυτούς οι αποφάσεις τους. Αυτό δεν απαιτεί οπωσδήποτε μαζικά κόμματα, αλλά άλλον κώδικα εργασιακών υποχρεώσεων για τους επαγγελματίες πολιτικούς. Να είναι κοντά στους πολίτες ακριβώς για να υπάρχει επικοινωνία και να μην υπάρχουν ξεσπάσματα.

Θα έλεγα λοιπόν ότι αιτία για ξεσπάσματα και παραχές είναι μάλλον όχι οι πολιτικές ελίτ περιθωριοποιούν τους πολίτες παρασύρονται από το δικό τους παιχνίδι, κλείνονται στον δικό τους κόσμο και δεν ενδιαφέρονται καθόλου για το τι συμβαίνει στους πολίτες της χώρας τους.

Δεν είναι καθόλου αναγκαίο για τα προβλήματα μας να φταίει η παγκοσμιοποίηση και όχι ότι οι κρατικές υπηρεσίες υποβαθμίζονται, ότι η αστυνομία είναι αναποτελεσματική και ταυτόχρονα υπερβολικά βίαιη, ότι τα πάντα αποτελεσματίζονται σε γραφειοκρατικές διαδικασίες, ότι οι πολιτικοί δεν μπορούν να ελέγξουν τους μισθούς και την ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρουν τα ιδιωτικά ολιγοπώλια, που κατάντησαν ίδια με τα παλιά κρατικά (όλες οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας συμπεριφέρονται πια όπως ο κρατικός ΟΤΕ, εκτός από τους μισθούς), ότι το περιβάλλον υποβαθμίζεται από τα σκουπίδια.

Για τους περισσότερους πολιτικούς, η δημοκρατία και οι υποχρεώσεις προς τους πολίτες που υποτίθεται ότι συνεπάγεται είναι κουραστική λεπτομέρεια: δεν έχει την αξία που έχει για εμάς, η σημασία της για αυτούς έγκειται στο ότι αποτελεί επαγγελματική τους κατάκτηση.

Ξεσπάσματα, λοιπόν, δεν αποκλείονται.

Τα χρονικά των διχασμών: τα ρήγματα που σημάδεψαν τη σύγχρονη ελληνική ιστορία

Η νεότερη ελληνική ιστορία έχει, ως γνωστόν, μεγάλη «παράδοση» όσον αφορά στους διχασμούς.

Η Ελλάδα πάντα ήταν χώρα ελλειμματικού χαρακτήρα όσον αφορά στο ισοζύγιο πληρωμών. Είχε πρόβλημα στην εξαγωγή προϊόντων.

Η χώρα άρχισε να γεμίζει τις τρύπες των ελλειμμάτων με την εξαγωγή ανθρώπων, δηλαδή οι Έλληνες της Αμερικής και πολύ αργότερα της Αυστραλίας έστειλαν εμπόσματα και κάλυπταν κάπως τα κενά στον προϋπολογισμό».

Όταν έλλειψαν τα εμπόσματα, μπήκε στη μέση το συνάλλαγμα από τους Έλληνες ναυτικούς. Αργότερα, άρχισε να παίζει ρόλο ο τουρισμός και «εξελιχθηκε στις "πρώτες βοήθειες" για τους ελλειμματικούς μας προϋπολογισμούς και το εμπορικό μας ισοζύγιο.

Τα κενά τα συμπλήρωνε η Ελλάδα με δάνεια. Οπότε η ιστορία των δανείων είναι μια πολύ παλιά ιστορία, ξεκίνησε από το 1821 και συνεχίστηκε έκτοτε.

Τον 19ο αιώνα δεν υπήρχαν διχασμοί, ήταν μάλλον κοινή η πλεύση, καθώς υπήρχαν και καλές πολιτικές ηγεσίες και γενικά συναίνεση, ομόνοια- ενώ είναι αλήθεια ότι και οι ιθύνοντες δεν πολυρωτούσαν τον λαό.

Αυτό φαίνεται να αλλάζει τον 20ό αιώνα. «Όσο βαθαινει η κοινοβουλευτική δημοκρατία στην Ελλάδα, τόσο πυκνώνουν οι διαφοροποιήσεις ανάμεσα στους Έλληνες πολίτες. Ο πρώτος μεγάλος διχασμός, σε "βασιλικούς" και "βενιζελικούς" αρχίζει το 1915-1916 και συνεχίζεται ως τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Είναι μεταξύ συντηρητικών, αν θέλετε, και φιλελεύθερων».

Το αντικείμενο του αποκαλούμενου εθνικού διχασμού ήταν η συμμετοχή ή όχι της Ελλάδας στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, διαίρεσε βαθιά την ελληνική πολιτική ζωή και κοινωνία σε δύο στρατόπεδα, που πήρανε διάφορες ονομασίες, βασιλόφρονες και δημοκρατικοί,, ή απλά βενιζελικοί αντιβενιζελικοί.

Ακόμη και τα γεγονότα της δεκαετίας του 1940 εμπεριέχουν σημαντικά κομμάτια της επίδρασης του εθνικού διχασμού αυτών των δύο στρατοπέδων»

Η Μικρασιατική καταστροφή, η δικτατορία του Ιωάννη Μεταξά και ο Εμφύλιος

Το 1922, δημιουργεί το δεύτερο μεγάλο ρήγμα: «είναι μια μεγάλη καταστροφή, φέρνει στην Ελλάδα 1.300.000 περίπου πρόσφυγες τελείως ανέστιους, χωρίς χρήματα και περιουσιακά στοιχεία.

Το επόμενο μεγάλο κεφάλαιο είναι η δικτατορία του Ιωάννη Μεταξά: «Μεταξάς στην εξουσία, και το ΚΚΕ υπό διωγμό, το οποίο μαθαίνει να λειτουργεί στην παρανομία, ώστε όταν αργότερα ήρθε η Κατοχή, οι μόνοι που είναι μαθημένοι στην παρανομία από πριν ήταν οι κομμουνιστές, και για αυτό και αποτέλεσαν τον μεγαλύτερο αντιστασιακό πυρήνα εναντίον των αρχών κατοχής».

Η διαίρεση μεταξύ των αποκαλούμενων εθνικόφρονων και των κομμουνιστών/ Αριστεράς

θέτει τις βάσεις μιας σύγκρουσης που θα διαρκέσει για πολλά χρόνια. «Η διαίρεση αυτή σχετίζεται κατά βάση με τον εμφύλιο πόλεμο.

Η σύγκρουση μεταξύ Αριστεράς και "μη Αριστεράς" (δηλαδή η Δεξιά και οι Φιλελεύθεροι, που η αλήθεια είναι ότι δεν τα πάνε και πολύ καλά) αρχίζει σταδιακά από την περίοδο της κατοχής για να κλιμακωθεί τον Δεκέμβριο του 1944, όταν γίνονται τα Δεκεμβριανά.

Ο Δεκέμβριος του 1944 οδηγεί στην πώληση του 1945 και του 1946, που με τη σειρά τους οδηγούν στον μεγάλο εμφύλιο πόλεμο, δηλαδή την επόμενη τεράστια σύγκρουση μεταξύ Ελλήνων, η οποία ήταν πολύ αιματηρότερη και πιο εξοντωτική από την προηγούμενη, μεταξύ βενιζελικών και βασιλικών.

Οι μεταπολεμικές αντιπαραθέσεις

Από εκεί και πέρα, μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και του Εμφυλίου τα πράγματα αλλάζουν.

Οι δύο μεγάλες διαίρεσεις της σύγχρονης ελληνικής πολιτικής ζωής λειτούργησαν και ταυτόχρονα, με τη μία να διαδέχεται την άλλη, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση της ελληνικής αυτής ιδιαιτερότητας, ενός τριπαρταξιακού πολιτικού συστήματος – Δεξιά, Κέντρο και Αριστερά. «Ενώ όλη η Ευρώπη αναφέρεται κυρίως σε Δεξιά και Αριστερά.

Και εδώ είναι ενδιαφέρον το ότι στην Ελλάδα υπήρξε κυρίως το 1970, το 1980 και το 1990 ένας όρος που πάλι δεν έχουμε στην Ευρώπη, ο όρος "αντιδεξιά"».

Ο όρος αυτός,, Υποδηλώνει ένα είδος μετώπου του Κέντρου και της Αριστεράς ενάντια στη Δεξιά. Αυτό το μέτωπο ουσιαστικά για πρώτη φορά εμφανίστηκε ως έννοια στις αρχές της δεκαετίας του 1960 από τον Γεώργιο Παπανδρέου.

Ενα είδος «αναβίωσης του 1916», με αναζωγόνηση των πρώην βενιζελικών δυνάμεων, και τη σύγκρουση μεταξύ Βασιλιά και Παπανδρέου. «Εκεί παίζουν ρόλο πλέον και το ΚΚΕ και βέβαια ο Στρατός, που εμφανίζεται ως στυλοβάτης της Βασιλείας, μέχρι την εκδίωξη του Κωνσταντίνου».

Μετά τη Δικτατορία

Μετά την πτώση της Δικτατορίας υπήρξε συνέχεια του τριπαρταξιακού μοντέλου: «συνεχίζεται τα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης και ιδιαίτερα ο Ανδρέας Παπανδρέου συνέχιζε να αντλεί κέρδη από αυτό που ονομάστηκε αντιδεξιά μέτωπο. Καρπώθηκε το Κέντρο, έγινε ταυτόχρονα εκφραστής των οραμάτων και των επιδιώξεων των κεντρικών και των αριστερών ταυτόχρονα.

Όσον αφορά στη διαφοροποίηση μεταξύ Δεξιάς και Αριστεράς μεταπολιτευτικά υπάρχει, αλλά δεν συνιστά μεγάλο διχασμό, καθώς είναι περισσότερο ρητορική παρά ουσιαστική.

Μνημόνιο- αντιμνημόνιο:

Το μνημόνιο-αντιμνημόνιο είναι ένα πολύ τεχνητό στοιχείο που μπορεί να ξεγελάει ένα ποσοστό, κυρίως αυτούς που έχουν υποστεί τη μεγαλύτερη ζημιά από τη λιτότητα και την κρίση, αλλά δεν είναι ουσιαστικό γιατί το μνημόνιο είναι επιφανόμενο, όχι η πηγή του προβλήματος. Επρόκειτο για μια διάσωση πρώτων βοηθειών».

Το Μνημόνιο του 2010, οι πολιτικές αντιπαραθέσεις που ακολούθησαν, η έντασή τους και ο τρόπος διαμόρφωσης κομματικών συμμαχιών ανέδειξαν μια τρίτη διαίρεση, ωστόσο η έντασή της ούτε είναι ούτε θα μπορούσε να θεωρηθεί αντίστοιχη των προαναφερθεισών.

Παρόλα αυτά, η διαίρεση μνημόνιο - αντιμνημόνιο «διαμορφώνει μια νέα διαίρεση σε κοινωνία και πολιτική που δεν υπήρχε μέχρι το 2010 και οι συνέπειες αυτού φαίνονται στη μεταβολή και των εκλογικών προτιμήσεων από τη μια και, δεύτερον, στις συμμαχίες των κομμάτων.

Η ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΤΟΥ «ΞΕ-»

Του ΣΤΑΘΗ Ν. ΚΑΛΥΒΑ*

Κάθε φορά, λοιπόν, που τυχαίνει να πέσω πάνω στη λέξη «ξεπούλημα», μου δημιουργείται αυτόματα το ίδιο συναίσθημα μούχλας και παρακμής. Πρόκειται για ένα αίσθημα βαθιάς απογοήτευσης.

Πρόσφατα διαπίστωση με κάποια έκπληξη πως αρκετές από τις λέξεις που μου προκαλούν το ίδιο συναίσθημα έχουν ένα κοινό στοιχείο μεταξύ τους: μοιράζονται την ίδια πρώτη συλλαβή, «ξε». Κατέγραψα λοιπόν ένα μικρό, χιουμοριστικό λεξιλόγιο με αφορμή το «ξεπούλημα».

Ξεπούλημα: Η λέξη-κλειδί που παραπέμπει σε κάθε αλλαγή που προωθεί την εξωστρέφεια της κοινωνίας, την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, τη διαφάνεια των θεσμών, την αποτελεσματικότητα των δημόσιων υπηρεσιών, την αξιοκρατία και την αριστεία εν γένει.

Ξεβόλεμα: Δεν το λέμε ποτέ ανοιχτά, αλλά πρόκειται για τον πραγματικό λόγο που εναντιωνόμαστε στις αλλαγές, δηλαδή στο ξεπούλημα. Ο βασικός λόγος που πρέπει να ξεσηκωθούμε.

Ξεζούμισμα: Αυτό που φοβόμαστε πως θα συμβεί εάν περάσει το ξεπούλημα.

Ξεκατίνιασμα: Αυτό που πλασάρεται ως πολιτική συζήτηση στα παράθυρα της τηλεόρασης, ιδίως όταν συζητιέται το ξεπούλημα.

Ξελόγιασμα: Το αδύνατο σημείο μας, αυτό που μας οδηγεί στους λάθος δρόμους όπως π.χ. τη νύχτα, στις λάθος γυναίκες, στους ξένους και, βέβαια, στο ξεπούλημα.

Ξεμάτιασμα: Ίσως ο μοναδικός τρόπος για να αποφύγουμε το ξεπούλημα.

Ξενέρωμα: Αυτό που συμβαίνει όταν ξεβολευτούμε.

Ξένοι: Οι άνθρωποι που μας πιέζουν να ξεπουληθούμε και γενικότερα ευθύνονται για όλα τα δεινά της χώρας μας.

Ξενοκρατία: Το πραγματικό καθεστώς της χώρας. «Δεν έχουμε δημοκρατία, ξενοκρατία έχουμε». Δίχως αυτήν, τα πράγματα θα ήταν αμέσως πολύ καλύτερα.

Ξενιτιά: Εκεί όπου ζουν οι ξένοι, η πιο θλιβερή κατάληξη για έναν Έλληνα.

Ξέπλυμα: Οι απόψεις και τα επιχειρήματα υπέρ των αλλαγών. Όχι μόνο δεν έχουν καμία βάση και αξία, αλλά «ξεπλένουν τη χούντα», «τη Δεξιά», τους «νεοναζί» κ.λ.π. Το ίδιο πάντως ισχύει και για τους φορείς τους.

Ξεσηκωμός: Αυτό που πρέπει να κάνουμε για να αποφύγουμε το ξεπούλημα. Επειδή όμως μας ξεβολεύει, προτιμούμε να ελπίζουμε στο ξεμάτιασμα.

Ξετσιπωτοί: Όσοι υποστηρίζουν τις αλλαγές, δηλαδή το ξεπούλημα. Αλλωστε, είναι και ξεδιάντροποι.

Ξεφάντωμα: Η χαρά που συνοδεύει τις μεγάλες πολιτικές και εκλογικές νίκες που μπλοκάρουν το ξεπούλημα. Πιο πρόσφατα παραδείγματα: η ομιλία Τσίπρα στο Σύνταγμα τον Ιούλιο του 2015 υπό τον ήχο ολόκληρου σχεδόν του «έντεχνου» καλλιτεχνικού δυναμικού μας και, βέβαια, το ξεφάντωμα για τη νίκη του «Όχι» στο δημοψήφισμα που ακολούθησε.

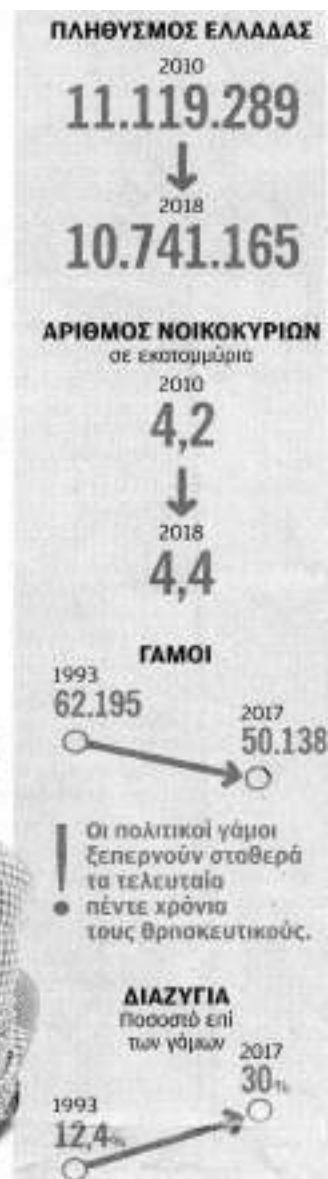
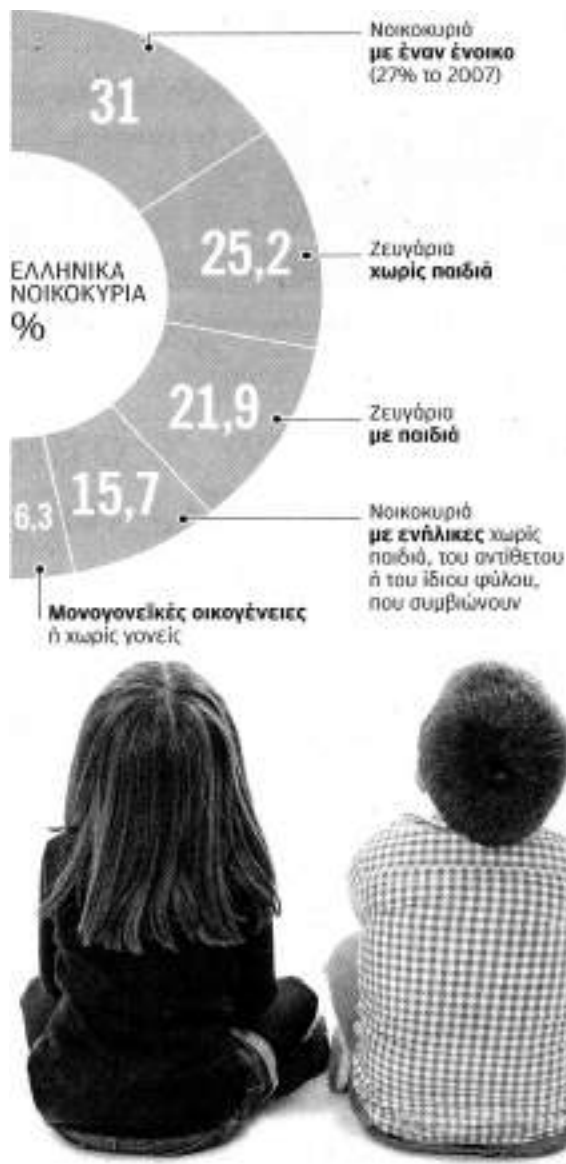
Ξεφραγο αμπέλι: Αυτό που θα συμβεί σε κάθε υπηρεσία, θεσμό, αλλά και στη χώρα ολόκληρη, αν προχωρήσει το ξεπούλημα.

Ξεχνά: Αυτό που υποτίθεται πως δεν κάνει ποτέ ο περήφανος λαός μας.

Υστερα από όλα αυτά τα «ξε», το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να αναφωνήσουμε: ΦΤΟΥ ΞΕΛΕΥΤΕΡΙΑ!

* Ο κ. Σταθης Ν. Καλύβας είναι καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης.

Βαθιά ρήγματα στην οικογένεια

Της ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

Η ελληνική οικογένεια αλλάζει δραματικά. Περισσότεροι εργένηδες, λιγότεροι γάμοι, περισσότερα διαζύγια, άρα και περισσότερες μονογονεϊκές οικογένειες, περισσότερες γεννήσεις εκτός γάμου, συγκατοίκηση εκτός γάμου, σύμφωνα συμβίωσης, άτεκνα ζευγάρια, ομόφυλα ζευγάρια... Η παραδοσιακή οικογένεια χάνει διαρκώς έδαφος.

Αρκεί να σκεφθεί κανείς ότι η πολυπληθής ομήδα νοικοκυριών στην Ελλάδα σήμερα είναι τα μονοπρόσωπα. Απαρτίζονται από ένα άτομο, άνδρα ή γυναίκα, νεαρό, ώριμο ή ηλικιωμένο, που κατέληξε ή επέλεξε να ζει μόνο.

Τα μονοπρόσωπα νοικοκυριά αποτελούν το 31% του συνόλου των νοικοκυριών και αυξήθηκαν κατά τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat. Όχι, δεν ακολουθούν τα ζευγάρια με παιδιά, αυτά βρίσκονται στην τρίτη θέση. Επονται τα ζευγάρια χωρίς παιδιά (25,2% το 2017 από 24,1% το 2007). Τα ζευγάρια με παιδιά αποτελούν το 21,9% των νοικοκυριών (από 23,2% το 2007). Τέταρτα στη σειρά (15,7%) είναι, πάντα σύμφωνα με τη Eurostat, τα νοικοκυριά με ενήλικους χωρίς παιδιά, του αντίθετου και του ίδιου φύλου, που συμβιώνουν... Οι γάμοι μειώθηκαν από 62.195 το 1993

σε 50.138 το 2017, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ. Οι πολιτικοί γάμοι με διαδικασίες-εξπρές και λιγότερα έξοδα ξεπερνούν σταθερά τα τελευταία πέντε χρόνια τους θρησκευτικούς – 23.778 θρησκευτικοί και 25.854 πολιτικοί το 2016, 24.975 θρησκευτικοί και 25.163 πολιτικοί το 2017. Τα διαζύγια αυξήθηκαν, από 7.725 το 1993 (12,4% επί των γάμων) έφτασαν τις 13.494 το 2005 (22,1% επί των γάμων) και στα χρόνια της κρίσης κυμαίνονται γύρω ή και πάνω από τις 15.000 (30% επί των γάμων) – μόνο το 2016 τα διαζύγια παρουσίασαν πτώση, στις 11.013. Τα σύμφωνα συμβίωσης, πάντα σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, αυξήθηκαν από το 581 το 2013 σε 4.921 το 2017.

Η υπογεννητικότητα

«Είναι μια πραγματικότητα που συνδέεται με την υπογεννητικότητα, την αύξηση των διαζυγίων και των μονογονεϊκών οικογενειών. Η κρίση έχει επηρεάσει σημαντικά και πολλαπλώς την ελληνική οικογένεια. Όχι μόνο σε επίπεδο οικονομικό, αλλά και σε επίπεδο κοινωνικό και αξιακό. Υπάρχει χαμηλότερο επίπεδο επικοινωνίας, έλλειμμα εμπιστοσύνης, στοιχεία που αποτυπώνονται και σε έρευνες της Eurostat. Έπειτα, το αυξημένο ποσοστό των διαζυγίων, δείχνει ότι υπάρχουν βαθιά ρήγματα στην οικογένεια, που αντανακλούν την ευρύτερη κοινωνική και αξιακή κρίση».

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΣΠΟΡΟΥΣ ΩΣ ΚΟΙΝΟ ΑΓΑΘΟ

Της **ΛΕΝΑΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ**

Το Δίκτυο Σποροφύλαξης Αττικής ένωσε πριν από πέντε χρόνια ομάδες με κοινό τόπο τη συλλογή και την καλλιέργεια σπόρων, τη διατήρηση και τη δωρεάν ανταλλαγή παραδοσιακών ποικιλιών ως κοινό αγαθό κι όχι ως πεδίο κερδοφορίας μιας χούφτας μεγάλων εταιρειών, όπως η Monsanto, η Bayer και η Syngenta, που μονοπωλούν τη σποροπαραγωγή και την κατοχύρωσή της.

Τα μέλη των ομάδων φυτεύουν σε μπαλκόνια, ταρατσές ή χωράφια και διατηρούν τις ποικιλίες τους σε μικρότερες ή μεγαλύτερες άτυπες τράπεζες σπόρων: η κοινότητα «Πελίτι» στη Δράμα, οι «Δρυάδες» στην Ακαδημία Πλάτωνος και το ανταλλακτήριο σπόρων Βύρωνα «Τα Σπόρια» στο Κοινωνικό Πολιτιστικό Κέντρο Βύρωνα.

«Η βιοποικιλότητα των σπόρων δείχνει και την ποικιλία των ταυτοτήτων. Η πολυχρωμία και η διαφορετικότητα συνιστούν ένα μωσαϊκό που δείχνει την ομορφιά του κόσμου ενάντια στην ομοιομορφία, κομμάτι της βιομηχανικής γεωργίας.

Τα προβλήματα

Σε νομοθετικό επίπεδο οι διαδικασίες κινούνται αργά, με τις κατακτήσεις να έρχονται ως αποτέλεσμα του πανευρωπαϊκού αγώνα για τη διάσωση των παραδοσιακών σπόρων, που προσπαθεί να αντισταθμίσει την τεράστια πίεση των λόμπι των πολυεθνικών στη διαμόρφωση της πολιτικής, επισημαίνει η κ. Χριστοδουλάρη, εκφράζοντας παράλληλα την αισιοδοξία της.

«Τελευταία πετύχαμε στο Ευρωκοινοβούλιο μια σημαντική νίκη, καθώς το καλοκαίρι επιτράπηκε στους βιοκαλλιεργητές να έχουν και να αναπαράγουν το δικό τους «ετερογενές γενετικό υλικό» –έτσι ονομάζουν τους σπόρους που δεν είναι περασμένοι στον επίσημο κατάλόγό τους- πράγμα πολύ δαπανηρό και χρονοβόρο.

Ο αγρότης «δεν ξέρει αν είναι υπεραγωγής και δεν ρισκάρει να μην βγάλει το εισόδημά του». Γι' αυτό και προτείνει «μία δοκιμαστική καλλιέργεια, όπου μειωμένη παραγωγή και έσοδα μπορεί να αντισταθμιστούν από το δεδομένο χαμηλότερο κόστος και ίσως την υψηλότερη τιμή».

Το τρίπτυχο «τοπική ποικιλία – τοπική καλλιέργεια – τοπική κατανάλωση» και μια άλλη «πιστοποίηση», τη σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ των συναλλασσόμενων, μαζί με συγκροτημένη προώθηση από τους ίδιους τους παραγωγούς.

ΟΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΥΝ ΤΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ «ΝΕΚΤΑΡ»

Της **Ε. ΚΑΤΕΧΑΚΗ**

Ανατρέπουν τις παραδοσιακές μεθόδους
«Είχαμε θέσει ως στόχο να αποδείξουμε σε παλαιούς και νέους παραγωγούς ότι μέσα από τις νέες πρακτικές θα έχουν μόνο όφελος και τον πετύχαμε».

Πριν από πέντε χρόνια ένα μεσημέρι Οκτωβρίου, η Ματούλα Κουβάτσου διάβαινε μπροστά από τα κτήματα της οικογένειάς της, στα Αλώνια της Μεσσηνίας. Δεν συνήθιζε αυτή τη βόλτα, όμως εκείνη τη μέρα ο δρόμος της την έφερε εκεί. Στάθηκε ώρα μπροστά από τον ελαιώνα βλέποντας –σαν χρέος μνήμης- τα δένδρα, που με τόσο μεράκι και αγάπη φρόντιζε επί χρόνια ο πατέρας της. Αραγε, θα μπορούσε κι εκείνη να αφοσιωθεί το ίδιο; Η απάντηση ανέβλυσε εκ βαθέων σχεδόν αμέσως. «Είπα πως ναι. Την ίδια ώρα, όμως έβαζα κι ένα προσωπικό στοιχείο: πως θα τα έκανα όλα από την αρχή».

Τον πρώτο χρόνο έπρεπε να αντιμετωπίσει τη δυσπιστία της οικογένειάς της απέναντι στο νέο εγχείρημα. «Πως μπορείς να αμφισβητείς όλα όσα μου έμαθε ο παππούς μου;» θυμάται να της λέει ο πατέρας της, όμως εκείνη τον έπεισε. «Την πρώτη χρονιά ζήτησα μόλις 100 ελαιόδενδρα για να με αφήσουν να τα καλλιεργήσω με τον τρόπο που ήθελα. Με τον σύζυγό μου ανεβαίναμε πάνω στα δένδρα και τα φροντίζαμε κλαράκι-κλαράκι. Μέρα με τη μέρα, ο ελαιώνας πήρε άλλη μορφή», περιγράφει.

Χρειάστηκαν τρία χρόνια εντατικής έρευνας και εκπαίδευσης για να δημιουργήσει ένα ελαιόλαδο-πρότυπο, που σε κάθε στάδιο της παραγωγής του θα ερχόταν κόντρα στις πρακτικές παλαιών καλλιεργητών. «Αλλάξα τα πάντα: Από τις μεθόδους του κλαδέματος, της καλλιέργειας και της ελαιοποίησης, μέχρι τη συγκομιδή, που πλέον την κάνουμε πολύ νωρίτερα, δίνοντας τη δυνατότητα στα δένδρα να «επανεέλθουν» πριν από τα πρώτα κρύα. Καινοτομήσαμε και στο μπουκάλι, αναγράφοντας σε αυτό κάποιες γεύσεις, με τις οποίες ταιριάζει το ελαιόλαδό μας, με κίνδυνο να χάσουμε πελάτες, που αγοράζουν ένα και μόνο λάδι για όλα τα φαγητά».

Σήμερα, το κορωνέικο εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο της Ματούλας Κουβάτσου ταξιδεύει σε πολλές χώρες του εξωτερικού και πωλείται πλάι σε ιταλικά και ισπανικά ελαιόλαδα υψηλής ποιότητας. Το αποτέλεσμα φαίνεται ότι δικαίωσε την επίμονη προσπάθειά της. «Πλέον καλλιεργούμε 4.000 ελαιόδενδρα, αφού στα δικά μας προστέθηκαν φέτος και άλλα 500 που μας επι-

στεύθηκαν παραγωγοί της περιοχής. Είχαμε θέσει ως στόχο με τον σύζυγό μου να αποδείξουμε σε παλαιούς και νέους παραγωγούς ότι μέσα από τις νέες πρακτικές θα έχουν μόνο όφελος και τον πετύχαμε. Πλέον όλο και περισσότεροι ζητούν τις συμβουλές μας και αυτό μας κάνει χαρούμενους», λέει –με υπόρρητη περηφάνια- η ίδια.

«Η γη της ευδαιμονίας»

Στα 31 της χρόνια, η Χριστίνα Στριμπάκου, με πτυχίο στην ιταλική φιλολογία και ένα ακόμη στην ιστορία της τέχνης, αποφάσισε να εγκαταλείψει τις προσπάθειες να εργαστεί στον χώρο της εκπαίδευσης και να «συναντήσει» τον αδελφό της στους ελαιώνες. Μέχρι τότε εκείνος δε είχε σκεφθεί να τυποποιήσει το ελαιόλαδο που παρήγαγε, δέχθηκε όμως με ενθουσιασμό την πρόταση της αδελφής του να ξεκινήσουν το εγχείρημα από την αρχή. «Δημιουργήσαμε το μπουκάλι με τη βοήθεια ενός γνωστού γραφιστικού γραφείου της Αθήνας, ανοίξαμε το σάιτ, στείλαμε το δελτίο Τύπου και έπειτα από λίγες

μέρες έλαβα ένα e-mail από το γαλλικό πολυκατάστημα Bon Marché, από όπου μου ζητούσαν να στείλω δείγμα του ελαιολάδου μας. Νόμιζα ότι επρόκειτο για spam, αλλά το e-mail ήταν αληθινό και αυτή κατέληξε να είναι η πρώτη μας μεγάλη συνεργασία» περιγράφει η κ. Στριμπάκου.

Έχουν περάσει έξι χρόνια από τότε που «εγκαίνιασε» τη νέα εποχή στους οικογενειακούς ελαιώνες και μέχρι σήμερα έχει καταφέρει να δημιουργήσει σπουδαίες συνεργασίες με γνωστά πολυκαταστήματα της Ευρώπης και της Αμερικής, με εστιατόρια υψηλής γαστρονομίας και ντελικατέσεν.

Φέτος, το λάδι της οικογένειας Στριμπάκου βραβεύθηκε ως το καλύτερο μονοποικιλιακό λάδι στον κόσμο, αποτελώντας παράδειγμα για την καλλιεργητική πρακτική κάθε νέου ελαιοπαραγωγού. «Κάποια στιγμή, θα πρέπει να ανοίξει ένας διάλογος γύρω από την καλλιέργεια και τις συνέπειές της στο περιβάλλον».

Τα «μαντζούνια» της γιαγιάς δικαιώνονται...

Της **ΤΑΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ**

Δεν πάνε πολλά χρόνια που οι φαρμακευτικές ιδιότητες φυτών δεν γίνονταν αποδεκτές από την επιστημονική κοινότητα. Όμως, η έρευνα αποδεικνύει ότι τα «μαντζούνια» της γιαγιάς έχουν πραγματικά ιαματικές ιδιότητες, οι οποίες οφείλονται σε συγκεκριμένα συστατικά που περιέχουν και τα οποία υπό κάποιες προϋποθέσεις είναι φάρμακα. Έτσι, η μαστίχα Χίου μπορεί να αξιοποιηθεί ως φάρμακο για το ελικοβακτηρίδιο, η ελιά περιέχει υδροξυτυροσόλη που βοηθά στην καρδιοπροστασία και το τσάι του βουνού (σιδερίτης) σύμφωνα με κλινικές μελέτες βοηθά στη συγκέντρωση.

Ομάδα επιστημόνων από επτά πανεπιστημιακά ιδρύματα και ένα ερευνητικό ινστιτούτο ένωσαν τις δυνάμεις τους σε ένα φιλόδοξο πρόγραμμα με στόχο την καταγραφή, διατήρηση αλλά και ανάπτυξη του ελληνικού φυτικού πλούτου μέσω της ανακάλυψης των ουσιών και των ιδιοτήτων των φυτών.

Ο στόχος είναι να προσφέρουν «ολοκληρωμένες υπηρεσίες» σε όποιον παραγωγό, ερευνητή, εταιρεία ή όποιον άλλο θα ήθελε να δημιουργήσει προϊόντα αξιοποιώντας τις δυνάμεις των φυτών. Το Plant Up

όπως έχει ονομαστεί το πρόγραμμα, «είναι ένας τρόπος να βοηθήσει η έρευνα την οικονομία της χώρας», επισημαίνει ο κ. Αλέξιος-Λεάνδρος Σκαλτσούνης, καθηγητής του τομέα Φαρμακογνωσίας και Χημείας Φυσικών Προϊόντων και επικεφαλής της προσπάθειας.

Για να αποφευχθούν οι παρεξηγήσεις, ο καθηγητής διευκρινίζει ότι η «αξιοποίηση» σε αυτή την περίπτωση δεν είναι κάτι επιβλαβές για το φυσικό περιβάλλον, αντίθετα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επιβίωσή του.

«Μπορούμε να φτιάξουμε μια κιβωτό του Νώε και να κλείσουμε μέσα όλα τα φυτά. Όμως είναι άλλο να έχεις τον σπόρο και άλλο να μπορείς από αυτόν να «βγάλεις» ένα φυτό». Οι σπόροι είναι ζωντανοί οργανισμοί και αν δεν φυτευθούν για μεγάλο χρονικό διάστημα χάνουν τη δύναμή τους ή και πεθαίνουν, η καλλιέργειά τους αποτελεί λοιπόν όρο επιβίωσης.

Ο στόχος είναι, να δημιουργηθεί μια βάση δεδομένων με τα συστατικά και τις ιδιότητες του κάθε φυτού, οι οποίες θα αξιολογηθούν φαρμακολογικά. «Έτσι θα μπορούμε να παρέχουμε πληροφορίες και βοήθεια σε όποιον ενδιαφέρεται να αξιοποιήσει τον φυτικό πλούτο της χώρας, στον παραγωγό, στη βιομηχανία ή στη φαρμακευτική», τονίζει ο καθηγητής. Οι πληροφορίες που θα συγκεντρωνθούν για τη χημική σύσταση των φυτών, θα μπορούσαν να κεντρι-

► **Γιατί επιστήμονες από επτά πανεπιστήμια τα βάζουν στο μικροσκόπιό τους**

σουν το ενδιαφέρον επίδοξων επενδυτών και να λειτουργήσουν ως πόλος έλξης για την επένδυση κεφαλαίων.

Προϋπόθεση

Φυσικά στη συνέχεια απαιτείται μακροχρόνια έρευνα για να μάθουμε περισσότερες λεπτομέρειες για κάθε φυτό συγκεκριμένα, τον τρόπο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί μια ουσία, το ποσοστό που περιέχεται σε κάθε φυτό και πολλά άλλα. «Ένα εκχύλισμα που χρησιμοποιείται στο πλαίσιο μιας φαρμακευτικής αγωγής πρέπει να έχει σταθερή χημική σύσταση», εξηγεί ο κ. Σκαλτσούνης. «Τα herbal medicine χρειάζονται μεγάλη προσοχή. Μια συγκεκριμένη δόση μπορεί να είναι θεραπευτική. Όμως αν αυτή αυξηθεί, το αποτέλεσμα μπορεί να είναι εξαιρετικά τοξικό για τον οργανισμό».

Το εργαστήριο Φαρμακολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών μπορεί να βοηθήσει τους αγρότες που ασχολούνται με την καλλιέργεια αρωματικών φυτών να

ανακαλύψουν πόσο ποσοστό κάποιες ουσίες έχει η σοδειά τους, προτείνοντας αποδοτικότερους τρόπους καλλιέργειας.

Συνένωση δυνάμεων

Εκτός από το ΕΚΠΑ (Εργαστήριο Φαρμακογνωσίας και Χημείας Φυσικών Προϊόντων), συμμετέχουν το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το Πανεπιστήμιο Κρήτης, το Πανεπιστήμιο Πατρών, το ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας, ο Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός – ΔΗΜΗΤΡΑ και το Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων.

«Θέλουμε όποιος απευθυνθεί σε εμάς να μπορεί να έχει ολοκληρωμένες υπηρεσίες: Σπόρο πιστοποιημένο, συμβουλές για καλές καλλιεργητικές πρακτικές, αξιολόγηση των μορίων του φυτού, δυνατότητα δημιουργίας εκχυλίσματος και εκτίμηση των δεικτών από τους βιολόγους», επισημαίνει στην «Κ» η Μαρία Χαλαμπαλάκη, βοηθός καθηγητή στον τομέα Φαρμακογνωσίας και Χημείας Φυσικών Προϊόντων της Φαρμακευτικής Σχολής Αθηνών. Όπως τονίζει, «υπάρχει όρεξη, τεχνογνωσία και ανθρώπινο δυναμικό. Μάλιστα, στο πρόγραμμα θα εργαστούν 47 νέοι επιστήμονες, γεγονός πολύ σημαντικό για το επιστημονικό δυναμικό της χώρας.

Διαβάζοντας το «DNA» των τροφίμων

Χάρη σε μια πατενταρισμένη μεθοδολογία, έλληνες ερευνητές μπορούν να γνωρίζουν ποια θρεπτικά συστατικά υπάρχουν σε κάθε τρόφιμο και σε ποιες ποσότητες.

Της **ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΤΣΩΛΗ**

Έχουν τα τρόφιμα «αστυνομική ταυτότητα»; Και όμως έχουν και μάλιστα αυτή... εκδίδεται στο Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών (ΙΙΒΕΑΑ) από επιστήμονες της Ερευνητικής Μονάδας Πρωτεωμικής. Οι ερευνητές της Μονάδας ανέπτυξαν με χρήση τεχνολογιών αιχμής μια καινοτόμο μεθοδολογία η οποία επιτρέπει για πρώτη φορά τον ακριβή ποιοτικό και ποσοτικό προσδιορισμό των συστατικών οποιουδήποτε τροφίμου. Στο πλαίσιο αυτό εξέδωσαν προσφάτως την «ταυτότητα» της μεγαλύτερης «ελληνίδας star» (των τροφίμων), της φέτας, η οποία αποκάλυψε εκατοντάδες διαφορετικές πρωτεΐνες που την καθιστούν ένα από τα πλουσιότερα σε πρωτεΐνες είδη τυριού παγκοσμίως. Και όχι μόνο αυτό: τώρα πλέον που η ελληνική φέτα διαθέτει το «τροφομετρικό αποτύπωμα» της, όπως ονομάζεται, τώρα πια που οι ειδικοί αλλά και όλοι οι ενδιαφερόμενοι γνωρίζουν πλέον τι ακριβώς περιέχει σε μοριακό επίπεδο, δεν θα μπορεί οποισδήποτε να «βαφτίσει» φέτα οποιοδήποτε τυρί.

Η μέθοδος όμως των ελλήνων επιστημόνων δεν αφορά αποκλειστικώς τη φέτα: μπορεί να εφαρμοσθεί σε όλα τα είδη τροφίμων, υγρών ή στερεών, ζωικής ή φυτικής προέλευσης, ακόμη και στα συμπληρώματα διατροφής, αποκάλυπτοντας μέσω της πλήρους «χαρτογράφησης» του «DNA» τους από πού κρατάει η σκούφια τους αλλά και... τι καπνό φουμάρουν. Διότι η τροφομετρία – ο νέος αυτός όρος ελληνικής καταγωγής που μπαίνει δυναμικά στη ζωή μας, ή για την ακρίβεια μέσα στο ψυγείο και επάνω στο τραπέζι μας – μπορεί να μας χαρίσει «προσωποποιημένη» διατροφή μέσω της κατανάλωσης τροφίμων με ... ονοματεπώνυμο, όπως ανέφεραν στο «Βήμα» οι «πατέρες» της, ερευνητές του ΙΙΒΕΑΑ, δρες Γιώργος Τσάγκαρης και Θανάσης Αναγνωστόπουλος.

ΤΟ ΦΑΣΚΙΩΜΑ ΤΗΣ ΕΣΩΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Του **ΤΑΣΟΥ ΠΑΠΠΑ**

Η ΕΣΩΚΟΜΜΑΤΙΚΗ δημοκρατία είναι είδος εν ανεπαρκεία. Δυστυχώς το φαινόμενο είναι γενικευμένο. Τα συνέδρια, κυρίως των κομμάτων εξουσίας, είναι κάτι μεταξύ χαοτικού πανηγυριού και αποθεωτικών για τους αρχηγούς συναθροίσεων.

Οι σύνεδροι παρίστανται και χειροκροτούν όταν μιλούν οι επικεφαλής και κάποια κορυφαία στελέχη που έχουν προσωπικούς μηχανισμούς (στρατούς) και στη συνέχεια αποσύρονται στα πηγαδάκια έξω από την αίθουσα για το σχετικό κουτσομπολιό. Οι τοποθετήσεις των συνέδρων και των δευτεροκλασάτων στελεχών γίνονται παρουσία φίλων και συγγενών που μετριούντα στα δάχτυλα των δύο χεριών.

Οι παρεμβάσεις πολλών ομιλητών είναι έτσι διανοητικά γεμάτες ατάκες και πομπώδη συνθήματα- ώστε να παίξουν στις τηλεοράσεις και να ευχαριστήσουν τους ομαδάρχες. Οι αίθουσες όπου συνεδριάζουν (στη χάση και στη φέξη) οι Κεντρικές Επιτροπές, ή όπως αλλιώς λέγονται τα καθοδηγητικά όργανα, είναι γεμάτες στην ενεργκή ομιλία των προέδρων, μετά αδειάζουν για να ξαναγεμίσουν την ώρα της ψηφοφορίας (αν έχει προβλεφθεί ψηφοφορία).

Πότε και που είναι επιτρεπτό ένα μέλος ή ένα στέλεχος του κόμματος να καταθέσει τις απόψεις του οι οποίες μπορεί να μην είναι στο ίδιο μήκος κύματος με τις θέσεις της ηγεσίας;

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΗΓΕΤΕΣ «Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΟΥ ΑΣΤΕΓΟΥ»

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Δυστυχώς ή ευτυχώς, ο πνευματικός άνθρωπος όταν δημιουργεί πνευματικό έργο δεν μπορεί παρά να είναι άστεγος –ιδεολογικά, πολιτικά, κοινωνικά, θρησκευτικά.

Στη μακρά περίοδο της μεταπολίτευσης, ενώ μας έτρεφε πνευματικά ο Σεφέρης και ο Ελύτης, θεωρούσαμε ότι οι διάδοχοί τους, είναι διάφοροι επιφανείς, οι οποίοι, ερχόμενοι εκ Παρισίων ως επί τον πλείστον, κατελάμβαναν θέσεις στα πανεπιστημιακά ιδρύματα, κοινωνώς γίνονταν δημόσιοι υπάλληλοι και αξιοποιώντας το κύρος του πανεπιστημιακού αποφαίνονταν για το παρόν και το μέλλον του τόπου.

Ποια καινούργια αντίληψη γεννήθηκε για την ευρωπαϊκή Ελλάδα σ' αυτά τα χρόνια; Καμία. Οι λεγόμενοι πνευματικοί άνθρωποι άφησαν στο έλεος της τρέχουσας πολιτικής, μια δυναμική που οι προκάτοχοί τους, απ' τον Θεοτοκά ως τον αριστερό Τσίρκα, είχαν διαπραγματευθεί με τα δικά τους όπλα.

Ήταν ο Τσίρκας αριστερός; Ήταν, όμως όταν έγραφε τις «Ακυβέρνητες πολιτείες», τις έγραφε ως άστεγος. Ήταν ο Σεφέρης δεξιός; Μπορεί, όμως όταν έγραφε το «Μυθιστόρημα», δεν το έγραψε ως δεξιός. Άστεγος αισθανόταν κι αυτός στην Ελλάδα που επιθυμούσε. Αν είσαι πανεπιστημιακός, χρίζεσαι εκ της θέσεως και πνευματικός άνθρωπος, οπό-

τε αν θέλεις να υπερασπιστείς το πνευματικό σου έργο, φρόντισε τη θέση του πανεπιστημιακού. Και πως μπορούσες να φροντίσεις τη θέση σου ως πανεπιστημιακού στην Ελλάδα της μεταπολίτευσης που διαρκεί ως τις μέρες μας αν δεν είσαι αριστερός; Αν δεν υπερασπιστούν το άσυλο, τις καταλήψεις και δεν κατήγγειλες τον αυταρχισμό της αστικής παιδείας; Ο Θεοτοκάς, ο Τερζάκης ή ο Ελύτης δεν μιλούσαν στο όνομα της θέσης τους στο Δημόσιο. Μιλούσαν στο όνομα του έργου τους.

Ας μην κρυβόμαστε πίσω από το δάχτυλό μας. Το πρόβλημα του πνευματικού κόσμου στα χρόνια της μεταπολίτευσης, που διαρκεί ως τις μέρες μας το επαναλαμβάνω, είναι ότι αυτός πέρασε στα χέρια των πανεπιστημιακών. Είναι μια από τις μεγάλες νίκες του φοιτητικού κινήματος: ταύτισε τη συντηρητική παιδεία με τη χούντα.

Ας μη γελοιάσουμε. Σ' εκείνα τα χρόνια της πρώτης μεταπολίτευσης ξεκίνησε αυτό που ζούμε σήμερα.

Τι ζούμε σήμερα; Μια χώρα που αντιλαμβάνεται ότι όλη αυτή η κατάσταση την έχει οδηγήσει στο βυθό, δεν έχει όμωσ την ανασα για να βγει στην επιφάνεια. Γιατί; Διότι ο πνευματικός μας κόσμος περί άλλα τυρβάζει, κάποια θέση στο πανεπιστήμιο, κάποιο υπουργείο ενδεχομένως. Κάτι τέλος πάντων.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΣΚΟΥΛΑ 2 ΡΕΘΥΜΝΟ, ΤΗΛ: 2831035042, ΦΑΞ: 2831023392,
E-MAIL:k.kainotomia@gmail.com SITE: www.koinonikikainotomia.gr
FACEBOOK: Κοινωνική Καινοτομία <https://www.facebook.com/k.kainotomia/>.

Η έκδοση της εφημερίδας «Κοινωνική ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ» δίνει το χρονικό περιθώριο στους αναγνώστες της, να στείλουν τις κοινωνικές καινοτόμες προτάσεις τους, στην εφημερίδα στο φαξ 2831023392 ή στο e-mail: k.kainotomia@gmail.com

Οι προτάσεις αυτές θα παρουσιάζονται είτε ως άρθρο, είτε ως μέρος των διαλόγων, στα επόμενα φύλλα.

Για τον σκοπό αυτό σε κάθε έκδοση, θα αναγράφονται τα θέματα που θα συζητηθούν στην επόμενη έκδοση της 31/7/2017. Τα θέματα αυτά είναι:

1. ΚΟΙΝΩΝΙΑ	ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΩΝ
2. ΚΡΑΤΟΣ	''
3. ΑΓΟΡΑ	''
4. ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΟ	''
5. ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑ	ΑΡΘΡΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ
6. ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ:	ΑΡΘΡΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ
7. ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ:	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ
8. ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ:	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

Η εφημερίδα «Κοινωνική ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ» κυκλοφορεί σε συγκεκριμένα σημεία πώλησης στην ΚΡΗΤΗ. Τα σημεία αυτά αναγράφονται στην ιστοσελίδα. www.koinonikikainotomia.gr, στην οποία αναρτώνται αναλυτικά όλες οι εκδόσεις της εφημερίδας

Το αντίτιμο για την εφημερίδα είναι προαιρετικό. Στα σημεία πώλησης οι εφημερίδες διατίθενται σε ιδιαίτερο σταντ πάνω στο οποίο υπάρχει «κουμπάρας» στον οποίο ο αναγνώστης προαιρετικά εισφέρει την οικονομική βοήθεια του, για την συνέχιση της έκδοσης της εφημερίδας. Η οικονομική διαχείριση της εφημερίδας δημοσιεύεται σε κάθε έκδοση όπως παρακάτω.

1. ΔΑΠΑΝΕΣ: ΕΚΤΥΠΩΣΗΣ 5.850 € - ΔΙΑΝΟΜΗΣ..... - ΙΔΡΥΣΗΣ: 1.716 € - ΛΟΙΠΑ.....
2. ΕΣΟΔΑ: ΙΔΡΥΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ 1.800 € - ΚΟΥΜΠΑΡΑ: 5.700 €
3. Εισφορές εκτός από τους κουμπάρδες δεν γίνονται δεκτές.

Την εφημερίδα διαχειρίζεται η Μη Κερδοσκοπική εταιρεία «Κοινωνική ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ» με έδρα Σκουλά 2, Ρέθυμνο, τηλ 2831035042, φαξ 2831023392. Υπεύθυνος: κ. Δημήτρης Ηλιάκης, e-mail: demeliakis@gmail.com, τηλ: 6974322338, facebook: Κοινωνική Καινοτομία, <https://www.facebook.com/k.kainotomia/>.

ΣΗΜΕΙΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΕΝΤΥΠΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

- Καστέλι Κισσάμου, περίπτερο έναντι 1ου Γυμνασίου κ. Γεώργιος Τσουρουανάκης τηλ. 6972289878
- Χανιά, καφετέρια ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ οδός: Χατζ. Νταλιάνη 40. κ Σπύρος Ανδρουλάκης. τηλ 6973350988
- Χανιά Πολυχώρος ΜΕΓΑΛΟ οδός: Γρηγορίου Ε' 69. τηλ 2821072352
- Παλαιχώρα καφετέρια ΚΟΚΟΝΑΤ κ. Αντώνης Σερνιτάνης τηλ. 6971655429
- Κάνταρος, Σταθμός ΚΤΕΛ
- Βρύσες Αποκορώνου καφετέρια LA LUNA κ. Γιάννης Κασαπάκης τηλ 2825051500
- ΚΤΕΛ Χανίων - Καστελλίου - Παλαιχώρας - Βρυσών

ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

- Ρέθυμνο: Κέντρο Τύπου Μοάτσου. κ. Χαρίση Ελευθερία τηλ. 2831025935
- Ρέθυμνο: Βιβλίο Τύπος, Ηγούμενου Γαβριήλ 137
- Ρέθυμνο: Cui de sac, κ. Χαμογιωργάκης (Πλατεία Τίτου Πετυχάκη - Πλάτανος)
- Ανώγεια super market ΑΡΙΑΔΝΗ κ. Τάσος Σταυρακάκης
- Πέραμα, καφετέρια REVANS, τηλ 2834023319
- ΚΤΕΛ Ρεθύμνου

ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

- Ηράκλειο Δισκοπολείο Αεράκης τηλ. 6980976609 (Πλατεία Κοραή)
- Ηράκλειο Κέντρο Τύπου κ. Βαγγελιώ Κουτάντου τηλ. 2810231090
- Μοίρες - ΚΤΕΛ Ηρακλείου
- Βιάννος καφέ ΑΔΑΜΑΚΗΣ κ. Ειρήνη κ υιός Πετράκης τηλ 2895022249
- ΚΤΕΛ Χανίων - Ρεθύμνου, Ηρακλείου - Λασιθίου

ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

- Ιεράπετρα - ΚΤΕΛ Λασιθίου
- Άγιος Νικόλαος καφετέρια Αστέρια λιμάνι Αγίου Νικολάου κ. Μιχάλης Σγουρός τηλ. 6944714853
- Άγιος Νικόλαος - ΚΤΕΛ Αγίου Νικολάου
- Σητεία καφετέρια ΚΑΦΕ, οδός Καραμανλή Λιμάνι κ. Κοτζαμποξάκης τηλ 6975779052, 2843025131
- Σητεία - ΚΤΕΛ Λασιθίου